

Załącznik do uchwały nr XXVI/...../17
Rady Gminy Unisław
z dnia 27 września 2017 r.

MINISTERSTWO
ROZWOJU

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Program Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016 – 2023

Wyjaśnienie skrótów

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FS – Fundusz Spójności

PR – Program Rewitalizacji

LSR – Lokalna Strategia Rozwoju

KSRR - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

ORSG – Obszar Rozwoju Społeczno – Gospodarczego

RPO WK-P 2014–2020 – Regionalny program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020

SRG – Strategia Rozwoju Gminy

SRPS - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Spis treści

1. Wprowadzenie i metodologia	4
2. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	9
2.1. Dokumenty krajowe	9
2.2. Dokumenty regionalne	13
2.3. Dokumenty lokalne	16
3. Uproszczona diagnoza gminy z wnioskami	22
4. Obszar zdegradowany gminy	28
5. Obszar rewitalizacji gminy	37
6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	43
6.1. Sfera społeczna.....	43
6.2. Sfera gospodarcza	47
6.3. Sfera środowiskowa	48
6.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	49
6.5. Sfera techniczna	51
7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	53
8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	56
9. Lista planowanych inwestycji/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	58
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między	76
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców w procesie rewitalizacji.....	80
12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych	88
13. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	92
14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany otoczenia PR.....	95
15. Ocena oddziaływania na środowisko	97
16. Spis tabel	98
17. Spis schematów i wykresów	98
18. Spis map	99
19. Spis zdjęć	99

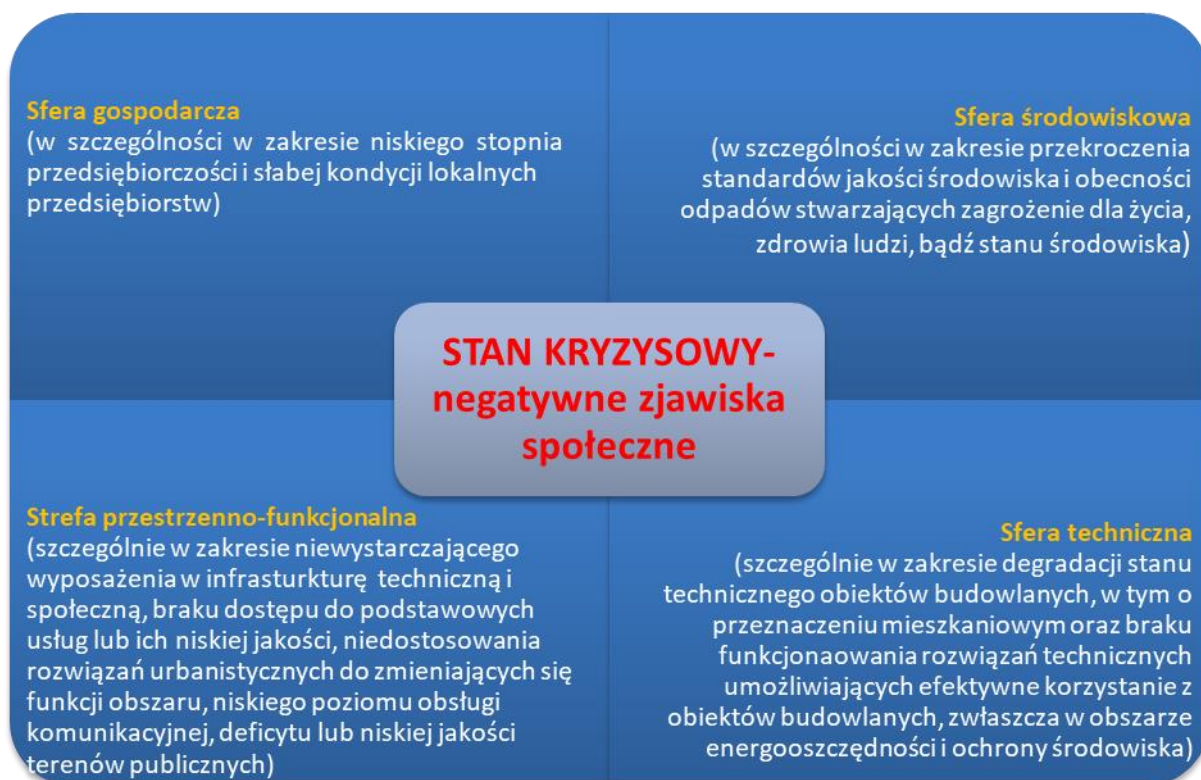
1. Wprowadzenie i metodologia

Podstawą do opracowania **Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016 - 2023** jest dokument sporządzony zgodnie z wytycznymi Urzędu Marszałkowskiego województwa kujawsko-pomorskiego, które zostały zawarte w dokumencie pt. *"Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020"* z dnia 27 stycznia 2016 roku. Program jest także zgodny z zasadami, znajdującym się w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku, wydanymi na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, **rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Stan kryzysowy jest spowodowany koncentracją **negatywnych zjawisk społecznych** takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niskiego poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Podstawą dla stworzenia Programu Rewitalizacji Gminy Unisław jest dokładna diagnoza obszarów problemowych, występujących na obszarze gminy. Teren na którym zdiagnozowano stan kryzysowy to **obszar zdegradowany**, który może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z nich. W przypadku gminy Unisław obszar zdegradowany ustalono w oparciu o analizę wskaźnikową poszczególnych miejscowości, wchodzących w skład gminy.

Schemat 1. Stan kryzysowy, jako koncentracja występowania negatywnych zjawisk społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym etapem tworzenia **PR** jest wyznaczenie **obszaru rewitalizacji**. Jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Obszar rewitalizacji również może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.

Podstawą przeprowadzenia prawidłowej rewitalizacji jest:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;

- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno - funkcjonalnej,
- technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Właściwie wykonany **program rewitalizacji**, czyli wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, spełnia następujące cechy:

Kompleksowość

Ujęcie działań w sposób kompleksowy, w tym z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych, tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno - funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Podczas opracowywania i wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji, wspólnie oddziałując na zdiagnozowaną sytuację kryzysową.

W ramach PR dla gminy Unisław zaplanowano działania społeczne, w tym dofinansowanych z EFS oraz uzupełniające je zadania inwestycyjne.

Koncentracja

Programy rewitalizacji dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Z tego z kolei wynika konieczność koncentracji interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb. Działania rewitalizacyjne skierowane są zatem na określony i zidentyfikowany, dzięki diagnozie, obszar rewitalizacji. Możliwa jest również realizacja projektów rewitalizacyjnych zlokalizowanych poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji, jeśli służą

one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Szczególnie dotyczy to inicjatyw społecznych polegających np. na aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizacji, gdzie rozwiązania przeznaczone są dla ludności z obszaru rewitalizacji, mogą być podejmowane poza obszarem rewitalizacji. Takie przypadki wymagają jednak szczególnego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

Komplementarność

Niezbędnym warunkiem dla wsparcia projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych płaszczyznach:

1. Przestrzenna

Oznacza ona konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji PR wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji i ma służyć temu, by PR efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar, poszczególne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Bardzo ważne jest też to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia dla zapewnienia skuteczności PR.

2. Problemowa

Oznacza konieczność realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że PR będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

3. Proceduralno-instytucjonalna

Oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który zapewni efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania.

4. Międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Z tego względu możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

5. Źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020 oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji powinny być realizowane przy pomocy wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Dla uzyskania korzystnych efektów na obszarach rewitalizacji, konieczna jest silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania.

Partnerstwo i partycypacja

Program rewitalizacji wypracowywany jest przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również jego wdrażanie oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszaru rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Partycypacja społeczna jest fundamentem działań na każdym etapie procesu rewitalizacji (diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania). Powinna być ona ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy partycypacji, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale uwzględniające także zaawansowane metody, takie jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska oraz powinna umożliwić merytoryczną debatę i praktyczną realizację idei społecznego uczestnictwa w procesie rozwoju lokalnego, a także budowanie zaufania pomiędzy władzą publiczną a partnerami społeczno-gospodarczymi na danym obszarze.

Program Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016 – 2023 został opracowany zgodnie z powyższą metodologią ze szczególnym uwzględnieniem zachowania zasad koncentracji, kompleksowości, komplementarności oraz dojrzałych form partycypacji społecznej. Jest to gwarantem, że PR będzie odpowiadać na problemy oraz potrzeby zdiagnozowane na obszarze

zdegradowanym, a przede wszystkim obszarze rewitalizacji, który będzie bezpośrednim miejscem działań rewitalizacyjnych.

2. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016 – 2023 jest komplementarny z wieloma dokumentami strategicznymi zarówno na szczeblu krajowym jak i regionalnymi oraz lokalnymi, które zostały wymienione poniżej. Misja oraz wizja PR wpisuje się w wymienione przy każdym z programów cele i założenia.

2.1. Dokumenty krajowe

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest istotnym elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383 z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Program rewitalizacji gminy Unisław jest spójny z następującymi obszarami interwencji, celami oraz priorytetami rozwojowymi Strategii Rozwoju Kraju 2020:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

I.3.2. Rozwój kapitału społecznego

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki

II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej

II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

- III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych
- Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
  - III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
  - III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
- Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
  - III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocniania potencjału obszarów wiejskich, a w tym działanie polegające na:
Wspieraniu rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.

2. Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji jest zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamić z ideą rewitalizacji i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie. Drugim istotnym filarem NPR jest całościowe rozumienie rewitalizacji, jako zespołu działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych. Narodowy Plan Rewitalizacji stanowi szeroko rozumianą wykładnię dla prowadzenia procesów rewitalizacyjnych jako działań kompleksowych i zintegrowanych oraz definiuje programy rewitalizacji jako ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych, formułując zasady ich tworzenia i wdrażania. Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu ma służyć tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie jest dokumentem strategicznym określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich,

oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

RP jest zgodny **celem strategicznym** KSRR jakim jest „Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”, a także z **celami szczegółowymi** i związanymi z nimi działaniami:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
  - 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
    - 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich
      - 1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
  - 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
  - 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze

Działania w ramach tego obszaru problemowego polityki regionalnej będą prowadzone na podstawie lokalnych programów rewitalizacji, w których realizacji powinni uczestniczyć, poza władzami regionalnymi i lokalnymi, w jak największym stopniu partnerzy gospodarczy i społeczni.
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

4. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju, przedstawiającym wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat oraz określającym cele i kierunki polityki przestrzennej wraz z planem działań o charakterze prawnym i instytucjonalnym niezbędnym dla jej realizacji. Do podstawowych wyzwań polityki przestrzennej należy zapewnienie spójności na poziomie krajowym – między lepiej rozwiniętymi obszarami Polski, a obszarami o niskim poziomie rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych.

Założenia Programu Rewitalizacji Gminy Unisław są zgodne z **celem 2 strategii**:

„Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju,

wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.”

PR wpisuje się, w ramach powyższego celu, szczególnie w następujące **kierunki działań**:

2.1. Wspomaganie spójności w układzie krajowym

2.1.5. Wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich

2.2.3. Integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów wiejskich

2.3. Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych

2.3.2. Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast

Działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych mają na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne mają doprowadzić do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji.

5. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, obejmujące okres co najmniej 15 lat. Program Rewitalizacji Gminy Unisław swoim wpisuje się w realizację następujących celów powyższego dokumentu:

Cel 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji

Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki

Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”

Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju

6. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Stanowi jednocześnie punkt wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce przez zastosowanie właściwych, często bardzo nowatorskich rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia. SRKL zawiera diagnozę głównych problemów i obszarów wymagających podjęcia działań w celu poprawy sytuacji. Zakres tych obszarów jest szeroki. Obejmuje zagadnienia z różnorodnych dziedzin życia, w tym: rynku pracy, polityki społecznej, opieki zdrowotnej, edukacji, problematyki osób niepełnosprawnych i starszych. PR jest zgodny z jej celem szczegółowym 1 *Wzrost zatrudnienia* oraz celem szczegółowym 3 *Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym*, odnoszącym się do szeroko rozumianej polityki społecznej.

7. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020

Strategia Europa 2020 powstała, aby zbudować zrównoważoną przyszłość przy określeniu horyzontu czasowego i celów krótkoterminowych. W związku z czym, dokument ten określa trzy priorytety jakie powinny przed sobą postawić kraje Unii Europejskiej, z którymi Program Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023 wykazuje w pełnym zakresie spójność. Cele priorytetowe Strategii Europa 2020 prezentują się następująco:

- Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji
- Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

2.2. Dokumenty regionalne

1. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Osią przewodnią Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ jest wyprowadzenie województwa ze strukturalnych ograniczeń rozwoju, uniemożliwiających rozwiązanie najważniejszego problemu rozwoju województwa, jakim jest wysoki poziom bezrobocia oraz hamujących realizację celów związanych przede wszystkim z rozwojem

nowoczesnego sektora rolno-spożywczego i powszechną innowacyjnością. Strategia ukierunkowana jest na stworzenie stabilnych podstaw dla trwałego, harmonijnego rozwoju, dużo bardziej niż obecnie odpornego na wahania koniunkturalne gospodarki, opierającego się na znacznie większej niż dotąd aktywności gospodarczej mieszkańców, a przede wszystkim na wykształceniu pożądaných postaw społecznych – poszanowaniu roli wykształcenia, zaradności na rynku pracy, zaangażowania społecznego, innowacyjności, zdolności do adaptacji do nowych warunków, otwartości, dbałości o własne zdrowie.

PR wpisuje się w następujące priorytety strategii:

Priorytet 1 Konkurencyjna gospodarka

Priorytet 2 Modernizacja przestrzeni wsi i miast

Priorytet 4 Nowoczesne społeczeństwo

Cel strategiczny Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi. Kierunki działań:

- wzmacnianie relacji i więzi społecznych
- promocja aktywności społecznej, samorozwoju i idei kształcenia przez całe życie
- kreowanie lokalnych liderów w dziedzinie społecznej i gospodarczej
- kształtowanie więzi międzypokoleniowej jako podstawy solidarności wszystkich pokoleń
- promocja i rozwój ekonomii i przedsiębiorczości społecznej oraz spółdzielczości
- rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym
- dostosowanie funkcjonowania usług publicznych oraz przestrzeni publicznych do potrzeb wszystkich pokoleń
- rozwój form opieki dla realizacji potrzeb starzejącego się społeczeństwa i ludności niesamodzielnej
- rewitalizacja miast, wsi i obszarów zdegradowanych.

2. Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 (SPSWK-P 2020)

Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województw i stanowi jej narzędzie pomocnicze, wytyczające kierunki rozwoju społecznego województwa kujawsko-pomorskiego. Program Rewitalizacji Gminy Unisław jest spójny z następującymi celami ww. strategii:

Priorytet 1. Zwiększenie obszarów włączenia społecznego

Cel szczegółowy 1.1. Wsparcie działalności społeczno-zawodowej mieszkańców regionu

Cel szczegółowy 1.2. Tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel szczegółowy 1.3. Rozwój działań skierowanych na aktywizację społeczną i zawodową osób szczególnego ryzyka, w tym niepełnosprawnych i bezdomnych

Priorytet 3. Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców regionu

Cel szczegółowy 3.1. Rozwój działań mających na celu kształtowanie i promowanie odpowiedzialnego pełnienia ról społecznych

Cel szczegółowy 3.2. Wzmacnianie i rozwój partycypacji społecznej

Priorytet 4. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom przemian demograficznych

Cel szczegółowy 4.1. Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych

Cel szczegółowy 4.2. Rozwój oferty wsparcia dla rodzin z dziećmi

Priorytet 5. Rozwój i wzmacnianie współpracy podmiotów mających wpływ na regionalną politykę społeczną

Cel szczegółowy 5.1. Optymalizacja procesów współpracy w obszarze polityki społecznej

Cel szczegółowy 5.2. Doskonalenie obserwacji wybranych problemów i zjawisk społecznych zachodzących w regionie.

3. Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Dokument oprócz głównych założeń polityki terytorialnej odnosi się również do polityki rewitalizacji, która zakłada mobilizowanie różnorodnych podmiotów miejskich do podejmowania działań z jednej strony osłabiających, eliminujących przyczyny regresu i degradacji, z drugiej działań uruchamiających procesy odnowy, znaczącej poprawy w sferze gospodarczej i społecznej, a także stanu infrastruktury technicznej i społecznej, stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, poprawy wizerunku miasta, jego atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. PR wpisują się politykę rewitalizacji miast i miasteczek.

4. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (PZPWK-P)

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego został przyjęty decyzją Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, na mocy ustawy nr XI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 roku. Spełnia on rolę ogniwa pomiędzy planowaniem krajowym, a planowaniem miejscowym, co decyduje o jego negocjacyjnej funkcji pomiędzy różnicami interesów lub konfliktami, które mogą się pojawić na poziomie rozwiązań ogólnokrajowych, a rozwiązań lokalnych. Program Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023 wykazuje pełną zgodność z niżej określonym celem Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

„Zwiększenie atrakcyjności regionu w wymiarze europejskim jako pochodnej jego walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, wysokich standardów życia mieszkańców, wysoce sprawnych systemów infrastruktury technicznej, dogodnych powiązań ze światem zewnętrznym.”

5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WK-P na lata 2014-2020 lub Program,) zatwierdzony przez Komisję Europejską 17 grudnia 2014 r., został przygotowany w oparciu o regulacje zawarte w tzw. „pakiecie legislacyjnym” dla Polityki Spójności na lata 2014-2020.

PR jest spójny z następującymi osiami priorytetowymi oraz założonymi dla nich celami strategicznymi:

Oś priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Cel szczegółowy 1 Ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju

Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo

Cel szczegółowy 1 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia

Cel szczegółowy 3 Zwiększenie dostępności usług społecznych, a w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Cel szczegółowy 4 Tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej

Cel szczegółowy 5 Rozwój potencjału i możliwości do zwiększenia zatrudnienia w istniejących podmiotach ekonomii społecznej

Oś priorytetowa 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Cel szczegółowy 1 Wzrost aktywizacji społeczno- zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju.

2.3. Dokumenty lokalne

1. Strategia Rozwoju Powiatu Chełmińskiego na lata 2015 – 2025

Strategia Rozwoju Powiatu Chełmińskiego na lata 2015-2025 została przyjęta decyzją Zarządu Powiatu w Chełmnie na mocy uchwały nr 289/14 z dnia 29 września 2014 roku. Dokument ten stanowi plan, który powiat chełmiński zamierza osiągnąć realizując długofalowe przedsięwzięcia.

Program Rewitalizacji Gminy Unisław wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi powiatu chełmińskiego:

Cel strategiczny 1 Zapewnione mieszkańcom Powiatu Chełmińskiego atrakcyjnych warunków do życia

Cel operacyjny 1.6. Rozwinięty system wsparcia dla rodzin i osób zagrożonych z różnych przyczyn wykluczeniem społecznym (zwłaszcza osób starszych i niepełnosprawnych)

Cel strategiczny 3 Nowoczesna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna

Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta i uporządkowana infrastruktura techniczna

Cel operacyjny 3.4. Sprawny system komunikacji publicznej

Cel strategiczny 4 Sprawny i partnerski system realizacji zadań w Powiecie Chełmińskim

Cel operacyjny 4.2. Rozwinięta współpraca między sektorami: publicznym, prywatnym i społecznym.

Cel operacyjny 4.3. Społeczeństwo obywatelskie

2. Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Chełmińskiego

Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Chełmińskiego stanowi dokument powołany w ramach realizacji polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W skład ORSG Powiatu Chełmińskiego wchodzi 7 gmin: miasto Chełmno i gminy wiejskie: Chełmno, Kijewo Królewskie, Lisewo, Papowo Biskupie, Stolno i Unisław oraz samorząd Powiatu Chełmińskiego. Strategia została opracowana na podstawie „Zasad przygotowania Strategii dla Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego w okresie programowania 2014-2020”, stanowiącej Załącznik do Uchwały nr 38/1294/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 września 2014 r.

Lista kluczowych problemów rozwojowych Powiatu Chełmińskiego określona w powyższym opracowaniu powstała dzięki przeprowadzonej diagnozie powiatu i wynikom prac warsztatowych.

Program Rewitalizacji Gminy Unisław wpisuje się w następujące cele powyższej strategii:

Cel strategiczny nr I Rozwój Infrastruktury Technicznej

Cel operacyjny I.2. Modernizacja obiektów i instalacji publicznych w ramach gospodarki niskoemisyjnej i rozwój systemów OZE

Cel operacyjny I.3. Rozwój i poprawa stanu sieci drogowej i ścieżek rowerowych

Cel strategiczny nr II Rozwój Gospodarczy Generujący Nowe Miejsca Pracy

Cel operacyjny II.1. Promocja i wsparcie małej przedsiębiorczości

Cel operacyjny II.2. Atrakcyjna oferta dla inwestorów tworzących miejsca pracy

Cel strategiczny nr III Wsparcie i Aktywizacja Osób Bezrobotnych i Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym

Cel operacyjny III.1. Wsparcie i aktywizacja osób bezrobotnych

Cel operacyjny III.2. Wsparcie i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny nr IV Wysoki Poziom Usług Społecznych

Cel operacyjny IV.1. Poprawa poziomu edukacji na terenie ORSG w zakresie szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego

Cel operacyjny IV.3. Atrakcyjna oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna

Cel operacyjny IV.4. Rozwój oferty w zakresie wychowania przedszkolnego

3. Powiatowy Program Ochrony Środowiska – lata 2012-2015 Z perspektywą na lata 2016-2019

Program przedstawia aktualny stan środowiska na terenie powiatu, uwzględniając uwarunkowania ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne. Określa priorytetowe zadania i harmonogram działań proekologicznych oraz źródła finansowania, niezbędne do osiągnięcia podstawowych celów. Obejmuje zagadnienia merytoryczne, takie jak ochronę środowiska, gospodarkę leśną i wodną, ochronę środowiska przed zanieczyszczeniami, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców. PR Gminy Unisław wpisuje się w następujące priorytet powyższego dokumentu:

Priorytet 1 – zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego:

- dbałość o utrzymanie i poprawę stanu naturalnego środowiska,
- zmniejszenie emisji pyłów i szkodliwych gazów w atmosferze,
- termomodernizacje obiektów,

Priorytet 5 – edukacja ekologiczna

- edukacja proekologiczna dzieci i młodzieży,
- zwiększenie świadomości ekologicznej ludności,
- promowanie zasad zrównoważonego rozwoju,
- promowanie zdrowego stylu życia.

4. Strategia Gminy Unisław

Strategia Gminy Unisław jest obecnie na etapie wstępnego tworzenia, jednak na potrzeby składania wniosku do konkursu organizowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz Ministerstwo Rozwoju wykazano spójność Programu Rewitalizacji z w/w dokumentem.

PR w pełni wpisuje się w następujące cele, wstępnie określone w powyższym dokumencie:

Cel główny: „Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju Gminy Unisław poprzez modernizację i budowę nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz podejmowanie działań na rzecz rozwoju działalności gospodarczej, przy jednoczesnym poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego oraz zapewnieniu wysokiej jakości usług społecznych, w celu poprawy poziomu życia mieszkańców i turystów odwiedzających Gminę”

Cel strategiczny I - Rozwój infrastruktury technicznej

- I.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej
- I.4. Budowa i rozwój infrastruktury użyteczności publicznej

Cel strategiczny II - Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy

- II.1. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

II.2. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości

II.3. Zapewnienie powrotu na rynek pracy poprzez możliwość zdobycia nowych kwalifikacji oraz zapewnienia opieki nad dziećmi w przedszkolu

Cel strategiczny III - Dbalność o środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe

Cel strategiczny IV - Poszerzanie działań na rzecz integracji i aktywizacji społecznej oraz rozwoju turystyki

IV.1. Atrakcyjna oferta sportowa, kulturalna i rekreacyjna z uwzględnieniem terenu całej Gminy

IV. 2. Rozwój elektronicznej administracji i upowszechnianie technologii cyfrowych wśród mieszkańców

5. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Unisław na lata 2016 – 2025

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Unisław, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 163), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. PR Gminy Unisław wpisuje się w następujące cele SRRPS:

Cel strategiczny I - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cel operacyjny 1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy

Cel strategiczny II - Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia.

Cel operacyjny 1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki

Cel strategiczny IV - Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej i integracja społeczna.

Cel operacyjny: Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny V - Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania

Cel operacyjny 2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia

Cel operacyjny 3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju

Cel strategiczny VII - Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cel operacyjny 1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.

Cel operacyjny 2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.

Cel operacyjny 3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

6. Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność LGD „Zakole Dolnej Wisły” na lata 2016 – 2023

Lokalna Grupa Działania „Zakole Dolnej Wisły” to trójsektorowe partnerstwo działające w formie stowarzyszenia specjalnego posiadającego osobowość prawną. Powołane zostało podczas zebrania założycielskiego w dniu 16.02.2006 roku w Watorowie k. Kijewa Królewskiego. Celem działania LGD jest realizacja lokalnej strategii rozwoju. Członkami stowarzyszenia są zarówno osoby fizyczne jak i osoby prawne. Obszar LGD „Zakole Dolnej Wisły” obejmuje 4 gminy wiejskie terytorialnie przynależące do województwa kujawsko-pomorskiego, w tym 2 przynależące administracyjnie do powiatu chełmińskiego – Kijewo Królewskie i Unisław oraz jedną przynależącą do powiatu bydgoskiego – Dąbrowa Chełmińska oraz jedną przynależącą do powiatu toruńskiego – Zławieś Wielka. Wszystkie gminy zgodnie z uchwałami Rad Gmin są członkami LGD oraz przystąpiły do tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju „Zakola Dolnej Wisły” na lata 2016-2023. W ramach realizacji LSR na lata 2016-2023 LGD „Zakole” zintensyfikuje działania w kierunku poprawy wielowymiarowej jakości życia mieszkańców na obszarze. Działania te będą odzwierciedleniem potrzeb mieszkańców wyrażonych w konsultacjach społecznych i opisanych w diagnozie – poprawa zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rewitalizacja fizyczna, gospodarcza, i społeczna społeczności wiejskich.

Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele LSR:

Cel ogólny nr 1 Wzrost zatrudnienia, konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Cel szczegółowy 1.1 Poprawa warunków i możliwości powstawania nowych miejsc pracy na obszarze LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Przedsięwzięcie 1.1.1 Tworzenie nowych przedsiębiorstw

Przedsięwzięcie 1.1.2 Rozwój przedsiębiorstw

Cel szczegółowy 1.2 Poprawa warunków gospodarczych dla funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu na obszarze LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Przedsięwzięcie 1.2.1 Tworzenie małych inkubatorów przedsiębiorczości

Cel ogólny nr 2 Wzrost atrakcyjności obszaru LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Cel szczegółowy 2.1 Ożywienie społeczno-gospodarcze i podniesienie jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Przedsięwzięcie 2.1.1 Wzmocnienie rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej

Przedsięwzięcie 2.1.2 Wzmocnienie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej poprawiającej spójność terytorialną

Cel ogólny nr 3 Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Cel szczegółowy 3.1 Pobudzenie zaangażowania mieszkańców dla oddolnych inicjatyw lokalnych na obszarze LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Przedsięwzięcie 3.1.1 Rozwój kapitału społecznego oraz podnoszenie wiedzy mieszkańców, w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji

Przedsięwzięcie 3.1.2 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja

Cel szczegółowy 3.2 Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej oraz społeczno-zawodowej środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na obszarze LGD „Zakole Dolnej Wisły” do 2023r.

Przedsięwzięcie 3.2.1 Tworzenie, wspieranie i animowanie aktywnej integracji o charakterze środowiskowym oraz aktywności społecznej i obywatelskiej

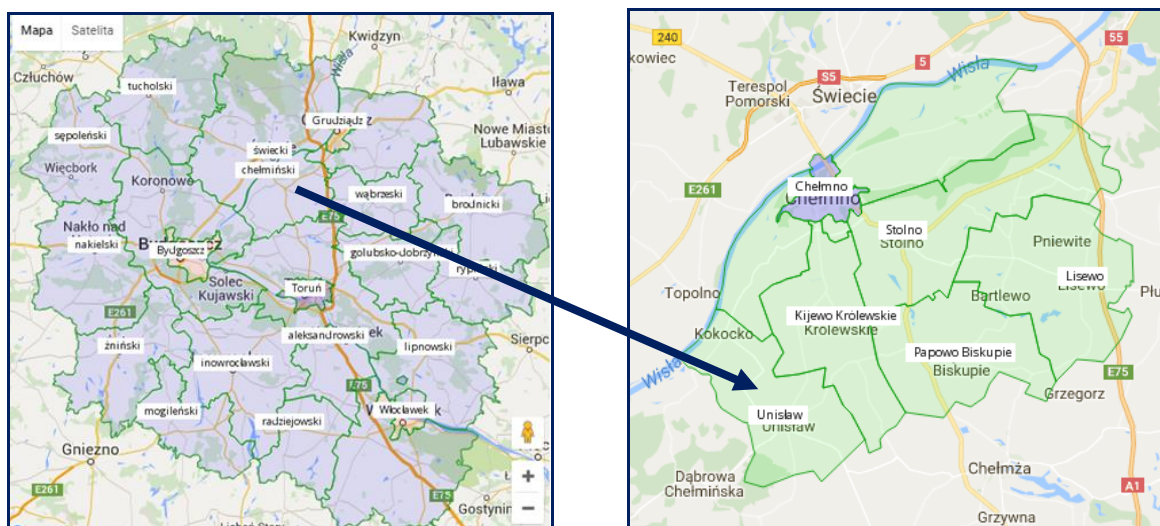
Przedsięwzięcie 3.2.2 Wzmocnienie rozwoju infrastruktury służącej ożywieniu społeczno-gospodarczemu.

3. Uproszczona diagnoza gminy z wnioskami

Położenie gminy

Gmina Unisław to gmina wiejska położona w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie chełmińskim. Od strony zachodniej graniczy z gminami powiatu bydgoskiego: gminą Dąbrowa Chełmińska i Dobrcz oraz gminą Pruszcz (powiat świecki). Od południa sąsiadami gminy Unisław są gminy Łubianka i Zławieś Wielka (powiat toruński). Od strony wschodniej znajduje się gmina Kijewo Królewskie, natomiast od strony północno-zachodniej część gminy graniczy z rzeką Wisłą. Z kolei od północy znajduje się gmina Chełmno (powiat chełmiński).

Mapa 1. Położenie Gminy Unisław na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiatu chełmińskiego

Źródło: zpp.pl

Powierzchnia gmina Unisław należy do jednej z trzech najmniejszych gmin powiatu chełmińskiego, zaraz po gminie Papowo Biskupie i Kijewo Królewskie i wynosi 72,6 km². Gmina Unisław jest gminą typowo rolniczą. Użytki rolne zajmują powierzchnię 5758 ha (79,37%), użytki leśne 799 ha (11,01%), natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane 134 ha (1,85%). Przez teren gminy przebiegają główne drogi wojewódzkie tj. DW550, DW551, DW576 i DW597, zapewniające doskonałe połączenie komunikacyjne ze stolicą powiatu.

Pod względem administracyjnym w skład gminy wchodzi 10 miejscowości, z których każda stanowi odrębne sołectwo: Błoto, Bruki Unisławskie, Bruki Kokocka, Głazewo, Gołoty, Grzybno, Kokocko, Raciniewo, Stablewice oraz Unisław.

Największą miejscowością na terenie gminy jest Unisław stanowiący centrum życia społeczno-gospodarczego regionu. Na jego terenie znajduje się m.in. Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Zdrowia, Gminny Ośrodek Kultury, Zespół Szkół, Zasadnicza szkoła zawodowa i liceum ogólnokształcące oraz bogate zaplecze sportowe z boiskiem Orlik, stadionem sportowym i Halą Sportową.

Geograficznie gmina położona jest na wysokim brzegu pradoliny Wisły, będącej linią dzielącą wysoczyznę morenową i dolinę Wisły, w malowniczym rejonie "basenu Unisławskiego", stanowiącym wyraźne meandrowe poszerzenie doliny. Gmina posiada zróżnicowaną rzeźbę terenu. Płasko równinną urozmaiconą pagórkami wydmowymi w północnej części i falistymi miejscami nisko pagórkowatymi w południowej części. W okolicach występują także klasyczne parowy, które osiągają niekiedy około 2 kilometrów długości i do 55 m głębokości.

Z uwagi na położenie i walory krajobrazowe Gminy Unisław, stanowią zatem dogodną bazę do wycieczek krajoznawczych. Szczególnie atrakcyjnym, pod względem turystycznym, terenem jest obszar Doliny Dolnej Wisły (rozpostarty na ponad 50% powierzchni Gminy), o bardzo atrakcyjnej rzeźbie, objęty ochroną przyrody. Druga część Gminy znajduje się w obrębie Pojezierza Chełmińskiego. Na terenie Gminy Unisław występują następujące formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000 (OZW Solecka Dolina Wisły PLH040003, OZW Zbocza Płutowskie PLH040040, Dolina Dolnej Wisły PLB040003), Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, dwa pomniki przyrody oraz 27 użytków ekologicznych (bagna na terenach leśnych). Poza walorami krajobrazowymi niewątpliwym potencjał w zakresie rozwoju turystyki stanowią zabytki zlokalizowane na terenie Unisławia.

Dane demograficzne, rynek pracy i poziom edukacji

Na koniec 2015r. gminę Unisław zamieszkiwało łącznie 6783 osób, co w porównaniu z rokiem 2014 (6 796) stanowi spadek o 13 osób. Największą miejscowością pod względem liczby ludności jest Unisław, zamieszkiwany przez ponad połowę ogólnej liczby mieszkańców gminy (52,48%).

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach (miejscowościach)

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2015r.)	Udział w liczbie mieszkańców gminy (%)
1.	Błoto	207	3,05%
2.	Bruki Kokocka	92	1,36%
3.	Bruki Unisławskie	450	6,63%
4.	Głazewo	134	1,98%
5.	Gołoty	216	3,18%
6.	Grzybno	623	9,18%
7.	Kokocko	447	6,59%
8.	Raciniowo	688	10,14%
9.	Stablewice	366	5,40%
10.	Unisław	3560	52,48%
RAZEM		6783	100,00%

Źródło: Urząd Gminy w Unistawiu

Obok Unistawia największymi miejscowościami gminy są: Raciniewo (688 osób), Grzybno (623 osoby), Kokocko (447 osób) i Bruki Unistawskie (450 osób). W pozostałych miejscowościach liczba mieszkańców nie przekracza 400 osób. W ubiegłym roku w gminie zanotowano dodatni przyrost naturalny wynoszący 7, co odpowiada przyrostowi naturalnemu 1,0 na 1000 mieszkańców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wyniósł 0,90 i był nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2015 roku zarejestrowano 32 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 54 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło dla gminy Unistaw -22. W tym samym roku saldo migracji zagranicznych wyniosło 0.

Tabela 2. Liczba ludności w latach 2009-2015

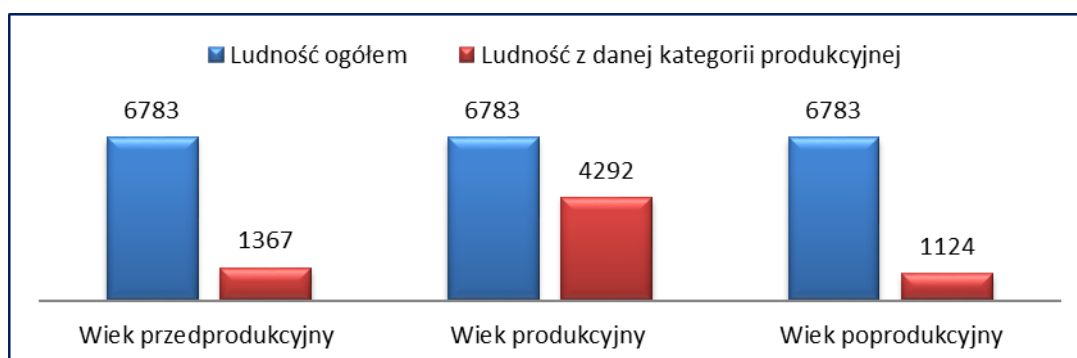
Rok	Liczba mieszkańców (stan na 31 grudnia)	Mężczyźni	Kobiety
2009	6825	3310	3515
2010	6831	3309	3522
2011	6839	3533	3306
2012	6817	3293	3524
2013	6810	3274	3536
2014	6796	3279	3517
2015	6783	3266	3517

Źródło: GUS w Bydgoszczy. Ludność wg płci i gmin.

Struktura ekonomiczna ludności na koniec 2015 r. wg danych GUS przedstawiała się następująco:

- grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) liczy 1367 osób, co stanowi 20,15 % ogólnej liczby mieszkańców;
- grupa ludności w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat) liczy 4292 osób, co stanowi 63,28 % ogólnej liczby mieszkańców;
- grupa ludności w wieku poprodukcyjnym liczy 1124 osoby, co stanowi 16,57 % ogólnej liczby mieszkańców.

Tabela 3. Produkcyjność mieszkańców Gminy Unistaw

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe dane pokazują, iż na 100 mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym przypadło 58 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, co świadczy o dużym obciążeniu ekonomicznym osób pracujących i wynika z niskiego poziomu urodzeń w stosunku do zgonów oraz świadczy o starzeniu się społeczeństwa.

W gminie Unistaw na 1 000 mieszkańców w ubiegłym roku pracowało 135 osób, w tym 50,5% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 49,5% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Unistaw wyniosło roku 14,3% (19,4% wśród kobiet i 9,8% wśród mężczyzn). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto kształtowało się na poziomie 3 299,94 PLN, co odpowiada 79,50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Unistaw 500 osób wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 79 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wyniosło -421. W 2015 roku 32,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Unistaw pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 32,2% w przemyśle i budownictwie, a 17,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 17,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego mieszkańcy gminy Unistaw mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Unistaw największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,5%) oraz zasadnicze zawodowe (24,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (37,1%) oraz podstawowe ukończone (21,7%). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 9,8% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,2% wykształcenie policealne, 10,6% średnie ogólnokształcące, a 14,9% średnie zawodowe.

Analiza struktury demograficznej, rynku pracy, a także poziomu wykształcenia mieszkańców daje podstawy do zdiagnozowania podstawowych problemów społecznych występujących na terenie gminy, takich jak:

- niekorzystne trendy demograficzne (niski przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa),
- niekorzystny stosunek ludności w wieku produkcyjnym do ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym,
- wysokie bezrobocie, w tym w szczególności wśród kobiet,
- niski poziom wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym, a w szczególności ogólnokształcącym, policealnym i wyższym.

Pozostałe problemy, a także potencjał gminy przedstawiono za pomocą **analizy SWOT**, zamieszczonej poniżej w postaci tabelarycznej.

Tabela 4. Analiza SWOT dla Gminy Unisław

Mocne Strony	Słabe Strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe, kulturowe i historyczne, sprzyjające turystyce 2. Dobra lokalizacja gminy pomiędzy Toruniem, a Bydgoszczą 3. Duży potencjał kapitału społecznego (ponad 67% ludności stanowią osoby w wieku produkcyjnym, od 4 lat spadek liczby migracji poza teren gminy) 4. Dobre warunki glebowe oraz klimatyczne sprzyjające rozwojowi rolnictwa. Występowanie wysokich klas bonitacyjnych gleb (77,13% gruntów ornych to grunty klasy IIIa, IIIb i IVa). 5. Rozwijający się przemysł meblarski oraz sektor handlu i usług 6. Przygotowane tereny pod inwestycje - uzbrojony teren po byłej Cukrowni w Unisławiu 7. Wzrost dochodów i wydatków na inwestycje 8. Zwodociągowanie całego obszaru gminy 9. Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych 10. Dostępność miejsc w przedszkolach 11. Duża liczba prężnie działających organizacji społecznych i pozarządowych 12. Dobrze wyposażona baza i infrastruktura Gminnego Ośrodka Zdrowia w Unisławiu oraz jednostek organizacyjnych gminy, w tym GOPS, GOK, GBP, szkół 13. Zasobna infrastruktura sportowa 14. Dobrze rozwinięta infrastruktura ścieżek rowerowych 15. Bogaty kalendarz imprez kulturalnych i sportowych (m.in. Półmaraton Unisławski) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystne trendy demograficzne (niski przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa) 2. Wysokie bezrobocie wśród kobiet, osób wchodzących na rynek pracy po ukończeniu szkoły oraz osób długotrwale bezrobotnych 3. Utrzymująca się liczba osób korzystających z pomocy GOPS 4. Malejąca liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych 5. Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych oraz brak rozwoju infrastruktury turystycznej (w tym bazy noclegowej) 6. Niekorzystna sytuacja agrarna, związana z rozdrobnieniem gospodarstw rolnych, gdzie ponad 50% to gospodarstwa do 2 lub od 2 do 5 ha (zwiększone koszty, malejące zyski) 7. Brak dużych zakładów pracy 8. Brak instytucji otoczenia biznesu, w tym brak inkubatora przedsiębiorczości 9. Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 10. Zły stan oczyszczalni ścieków i Stacji Uzdatniania Wody 11. Słaby stan techniczny dróg gminnym, powiatowych i wojewódzkich 12. Niski poziom skanalizowania gminy 13. Niskie wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych i brak sieci gazowej 14. Słabe wykorzystanie bazy lokalowej w sołectwach (wyremontowane świetlice) 15. Przestrzenie zdegradowane, nieużytkowane budynki

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne położenie w pobliżu miast wojewódzkich Torunia i Bydgoszczy, gdzie znajdują się miejsca pracy 2. Skuteczne wykorzystanie przez gminę oraz przez lokalnych przedsiębiorców środków unijnych w ramach perspektywy unijnej 2014-2020 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Migracja najlepiej wykształconych młodych mieszkańców do ośrodków miejskich. 2. Uwarunkowana względami ekonomicznymi emigracja osób o deficytowych i poszukiwanych przez pracodawców kwalifikacjach za granicę. 3. Wysokie bezrobocie długookresowe

<ol style="list-style-type: none"> 3. Powstawanie zakładów przemysłowych oraz przetwórstwa rolno-spożywczego 4. Możliwość kontraktacji i zapewnionej sprzedaży warzyw dla firmy funkcjonującej na terenie sąsiedniej Gminy Dąbrowa Chełmińska 5. Wzrost popytu na żywnościowe produkty ekologiczne, agroturystykę i rekreację 6. Rozwój rolnictwa wysokotowarowego 7. Przychylność władz samorządowych dla potencjalnych inwestorów 8. Powstanie Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Chełmińskiego 9. Współpraca z niemiecką gminą Hohenhameln 10. Napływ inwestorów 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Występowanie dziedziczenia bezrobocia 5. Brak aspiracji zawodowych i edukacyjnych wśród rodzin zagrożonych wykluczeniem. 6. Apatia i bierność części ludności i jej brak zainteresowania dla życia i spraw gminy. 7. Istnienie dużych barier biurokratycznych związanych z założeniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, związanych także ze złym skonstruowaniem przepisów prawnych 8. Niewystarczający system połączeń komunikacyjnych w transporcie zbiorowym pomiędzy Gminą a dużymi miastami zapewniającymi zatrudnienie mieszkańcom 9. Brak należytego zabezpieczenia finansowego z Budżetu Państwa na realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego 10. Powiększanie się wachlarza zadań własnych gminy nakładanych odgórnie 11. Niewystarczająca wysokość subwencji oświatowej 12. Likwidacja połączeń kolejowych 13. Budowa linii 2x400kV (odcięcie Głazewa od Unisławia, związane z utratą terenu pod intensywne osadnictwo) 14. Ograniczenia wynikające z uregulowań dotyczących obszarów chronionych
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy – najważniejsze problemy:

a) sfera społeczna:

- niski przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa,
- wysokie bezrobocie, w tym w szczególności wśród kobiet,
- utrzymująca się liczba osób korzystających z pomocy GOPS,
- niski poziom wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym, a w szczególności ogólnokształcącym, policealnym i wyższym.

b) sfera gospodarcza:

- brak dużych zakładów pracy.

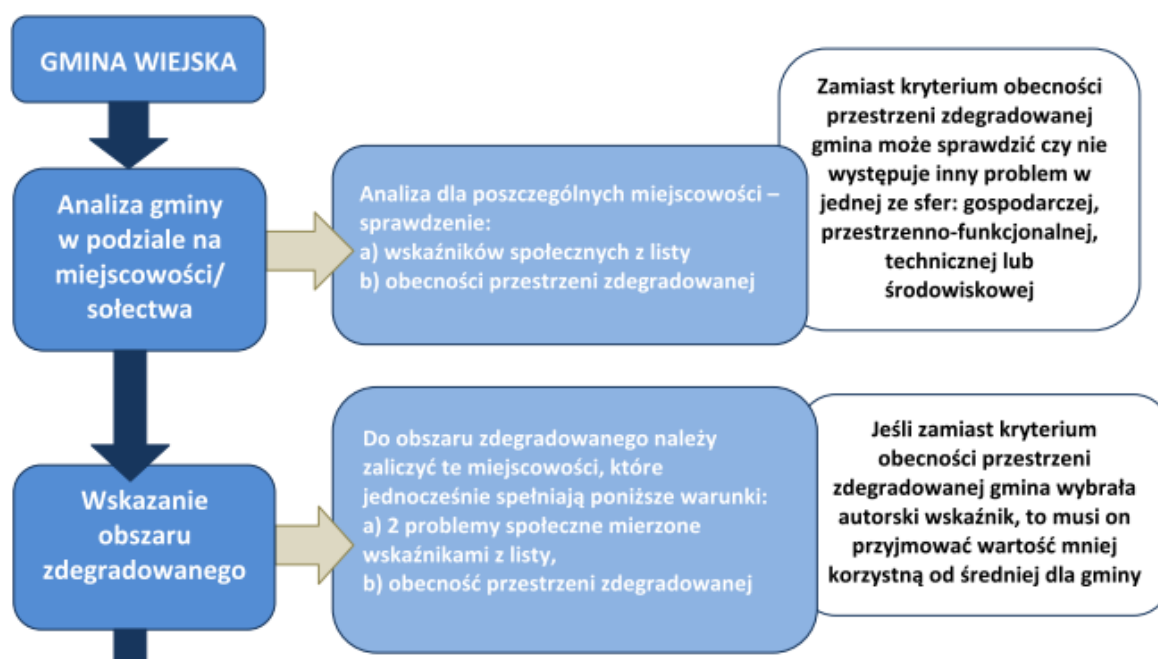
c) Sfera techniczna, przestrzenno – funkcjonalna oraz środowiskowa:

- brak instytucji otoczenia biznesu, w tym brak inkubatora przedsiębiorczości,
- słaby stan techniczny dróg gminnym, powiatowych i wojewódzkich,
- niski poziom skanalizowania gminy,
- istnienie przestrzeni zdegradowanych na terenie Gminy Unisław,
- niskie wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych i brak sieci gazowej.

4. Obszar zdegradowany gminy

Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego Gminy Unistaw zgodna jest z wytycznymi określonym dla obszarów gmin wiejskich w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Uproszczony schemat wyznaczania obszaru zdegradowanego, pochodzący z powyższego dokumentu, przedstawiono na poniższym rysunku:

Tabela 5. Uproszczony sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego

Źródło: Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Zgodnie z wytycznymi za **obszar zdegradowany** uznaje się teren na którym spełnione zostają jednocześnie poniższe kryteria:

1. Na terenie miejscowości identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami, spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich w załączniku nr 3 do Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020; jednocześnie wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy.

2. Na terenie miejscowości znajdują się przestrzenie zdegradowane lub gmina może zaproponować inne kryterium (negatywnego zjawiska) reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną lub techniczną).

Diagnozy występowania stanu kryzysowego na terenie gminy Unisław, dokonano w podziale na miejscowości. Do analizy wskaźnikowej dla poszczególnych miejscowości Gminy Unisław wykorzystano następujący zestaw mierników:

- ✓ Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
- ✓ Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
- ✓ Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
- ✓ Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

Wyniki analizy wskaźnikowej zostały przedstawione w tabeli nr 6.

Objaśnienia do tabeli 6:

Wartość mniej korzystna od wartości średniej dla całej gminy Unisław

Wartość korzystniejsza od wartości średniej dla całej gminy Unisław

Tabela 6. Analiza wskaźnikowa negatywnych zjawisk występujących w sferze społecznej dla poszczególnych miejscowości Gminy Uniąw

Wskaźnik	Błoto	Bruki Kokocka	Bruki Uniąwskie	Głazewo	Gołoty	Grzybno	Kokocko	Raciniewo	Stablewice	Uniąw	Średnia dla gminy
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	16,91	25,00	13,33	16,42	20,37	17,01	14,99	14,10	14,48	17,33	16,57
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	16,43	6,52	3,56	8,96	6,02	6,26	12,98	17,15	15,85	5,31	8,01
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	9,09	9,43	11,19	3,66	6,87	5,80	10,84	10,78	8,37	7,04	7,92
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	45,45	20,00	19,35	0,00	11,11	27,27	25,81	25,53	15,00	27,33	25,29

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźnik dotyczący udziału osób bezrobotnych z terenu poszczególnych miejscowości Gminy Unisław prezentując zagadnienie wielkości i zasięgu bezrobocia. Miejscowościami, w których problem braku zatrudnienia jest najsilniejszy są: Błoto, Bruki Kokocka, Bruki Unisławskie, Kokocko, Raciniewo, Stablewice.

Tabela 7. Udział bezrobotnych w ludności ogółem w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Wskaźnik MIEJSCOWOŚCI	Liczba bezrobotnych (na 31-12-2015)	Ludność w wieku produkcyjnym (31-12-2015)	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Błoto	11	121	9,09%
Bruki Kokocka	5	53	9,43%
Bruki Unisławskie	31	277	11,19%
Głazewo	3	82	3,66%
Gołoty	9	131	6,87%
Grzybno	22	379	5,80%
Kokocko	31	286	10,84%
Raciniewo	47	436	10,78%
Stablewice	20	239	8,37%
Unisław	161	2288	7,04%
Gmina	340	4292	7,92%

Źródło: UG Unisław i PUP

W celu pogłębienia analizy problemu bezrobocia na terenie Gminy zbadano wielkość bezrobocia długoterminowego w poszczególnych miejscowościach Gminy Unisław. Największy odsetek osób bezrobotnych na terenie Gminy Unisław w ogóle bezrobotnych występuje w miejscowościach: Unisław, Raciniewo, Kokocko, Grzybno oraz Błoto.

Tabela 8. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na tym obszarze

Wskaźnik MIEJSCOWOŚCI	Ludność w wieku produkcyjnym (31-12-2015)	Liczba bezrobotnych bez pracy ponad 24 m-ce (na 31-12-2015)	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Błoto	121	5	45,5%
Bruki Kokocka	53	1	20,0%
Bruki Unisławskie	277	6	19,4%
Głazewo	82	0	0,0%
Gołoty	131	1	11,1%
Grzybno	379	6	27,3%
Kokocko	286	8	25,8%

Raciniewo	436	12	25,5%
Stablewice	239	3	15,0%
Unisław	2288	44	27,3%
RAZEM	4292	86	25,3%

Źródło: UG Unisław i PUP

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem w procesie delimitacji obszaru Gminy Unisław była kwestia starzenia się społeczeństwa. Wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze osiągnął największe wartości w miejscowościach: Błoto, Bruki Kokocka, Grzybno, Unisław.

Tabela 9. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Wskaźnik MIEJSCOWOŚCI	Liczba mieszkańców (na 31-12-2015)	Ludność w wieku poprodukcyjnym (na 31-12-2015)	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Błoto	207	35	16,91%
Bruki Kokocka	92	23	25,00%
Bruki Unisławskie	450	60	13,33%
Głazewo	134	22	16,42%
Gołoty	216	44	20,37%
Grzybno	623	106	17,01%
Kokocko	447	67	14,99%
Raciniewo	688	97	14,10%
Stablewice	366	53	14,48%
Unisław	3560	617	17,33%
RAZEM	6783	1124	16,57%

Źródło: UG Unisław

Ostatni analizowany wskaźnik badał poziom występowania zjawiska braku samowystarczalności finansowej gospodarstw domowych z terenu Gminy. Najmniej korzystne wartości wskaźnika udziału osób w gospodarstwach domowych ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze występują w miejscowościach: Stablewice, Raciniewo, Kokocko, Głazewo, Błoto.

Tabela 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Wskaźnik MIEJSCOWOŚCI	Liczba mieszkańców (na 31-12-2015)	Ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy (średnia kwartalna z IV kwartału 2015 r.)	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Błoto	207	34	3,86%
Bruki Kokocka	92	6	2,17%
Bruki Unisławskie	450	16	2,22%
Głazewo	134	12	3,73%
Gołoty	216	13	2,78%
Grzybno	623	39	2,25%
Kokocko	447	58	4,03%
Raciniewo	688	118	6,54%
Stablewice	366	58	5,46%
Unisław	3560	189	2,28%
RAZEM	6783	543	3,08%

Źródło: UG i GOPS Unisław

Z analizy powyższych wskaźników wynika, że największa koncentracja problemów społecznych na terenie gminy występuje w siedmiu miejscowościach, w których przynajmniej dwa z spośród czterech mierników przyjęły wartości poniżej średniej dla gminy. Wstępnie wytypowano następujące miejscowości predestynowane do objęcia ich obszarem zdegradowanym: Błoto, Bruki Kokocka, Grzybno, Kokocko, Raciniewo, Stablewice oraz Unisław. W następnym etapie analizy, wyżej wymienione miejscowości zostaną przeanalizowane pod kątem występowania na ich terenie przestrzeni zdegradowanych lub negatywnych zjawisk występujących w sferze gospodarczej.

Przestrzeń zdegradowana występuje tylko w obrębie jednej z wytypowanych wstępnie miejscowości. Jest to działka z nieruchomością, zlokalizowana na terenie miejscowości **Unisław przy ulicy Lipowej 48**, mogąca być wykorzystana do utworzenia **inkubatora przedsiębiorczości**.

Zdjęcie 1. Nieruchomość zlokalizowana przy ul. Lipowej 48 w Unisławiu

Źródło: Dane własne Gminy

Tym samym miejscowość Unisław włączono do obszaru zdegradowanego. Na obszarze pozostałych miejscowości, nie stwierdzono występowania przestrzeni zdegradowanej. Wszystkie wyselekcjonowane miejscowości poddano w związku z powyższym analizie występowania na ich terenie negatywnych zjawisk w jednej ze sfer: środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, gospodarczej czy środowiskowej. W wyniku przeprowadzonych badań, zdiagnozowano występowanie na terenie wstępnie wyselekcjonowanych miejscowości problemów w sferze gospodarczej, polegających na niskim poziomie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy, zarówno w sferze MŚP, jak i dużych podmiotów, zatrudniających powyżej 500 pracowników, co przekłada się na wysoki udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy, szczególnie w grupie osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy. Wyniki badań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Analiza występowania na terenie Gminy Unisław negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej

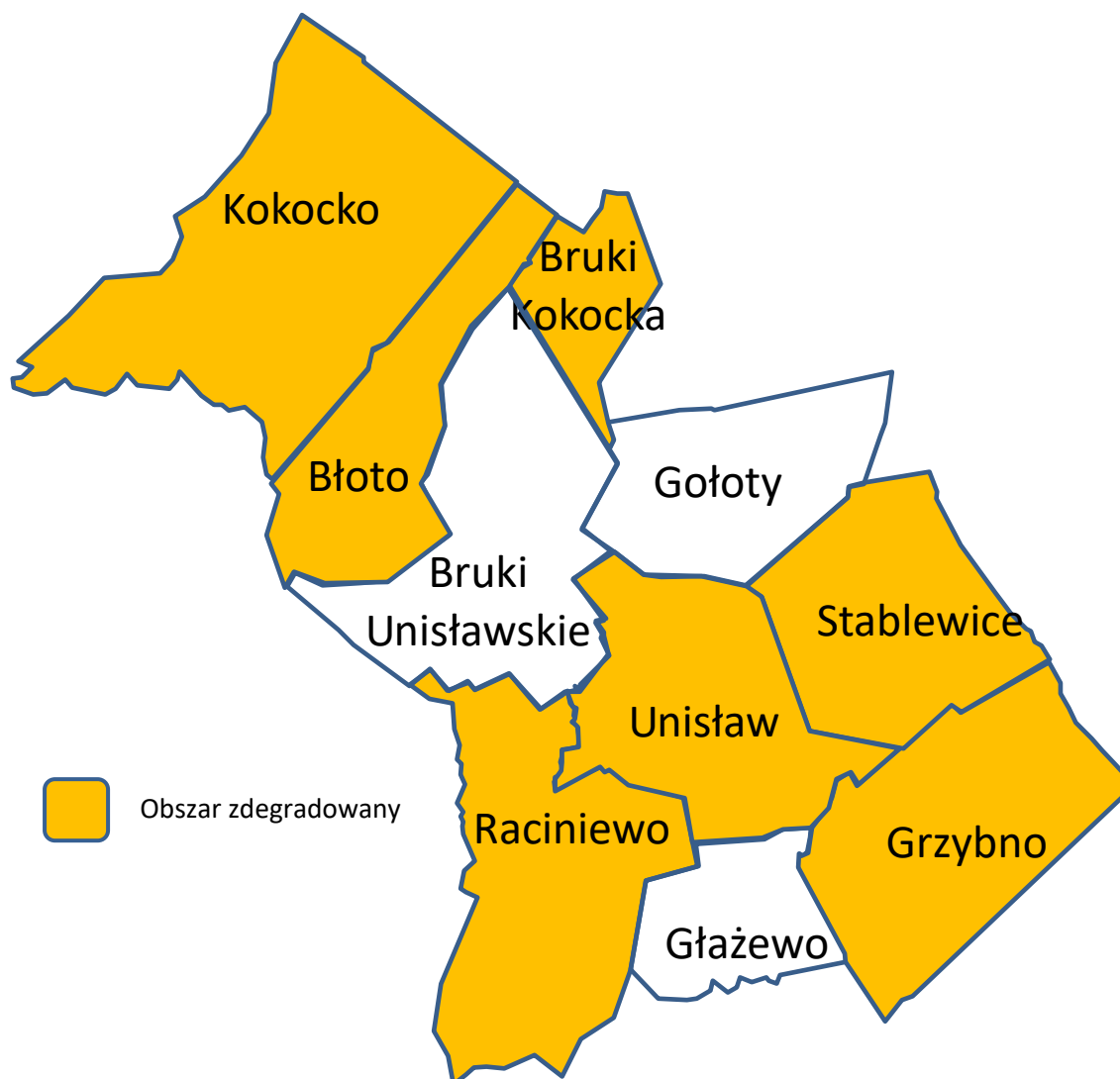
Wskaźnik sfera gospodarcza	Błoto	Bruki Kokocka	Grzybno	Kokocko	Raciniewo	Stablewice	Unisław	Średnia dla gminy
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	1,65	1,89	3,96	6,64	4,59	0,84	9,44	7,01
Ludność w wieku produkcyjnym (31-12-2015)	121	53	379	286	436	239	2288	4292
Liczba podmiotów gospodarczych	2	1	15	19	20	2	216	301

Źródło: Opracowanie własne

Jak widać w zamieszczonej tabeli, w 6 miejscowościach wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych przyjmuje wartości poniżej średniej dla całej Gminy, co skutkuje włączeniem ich do obszaru zdegradowanego.

Na mapie poniżej w sposób graficzny zaprezentowano wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Unisław.

Mapa 2. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Unisław

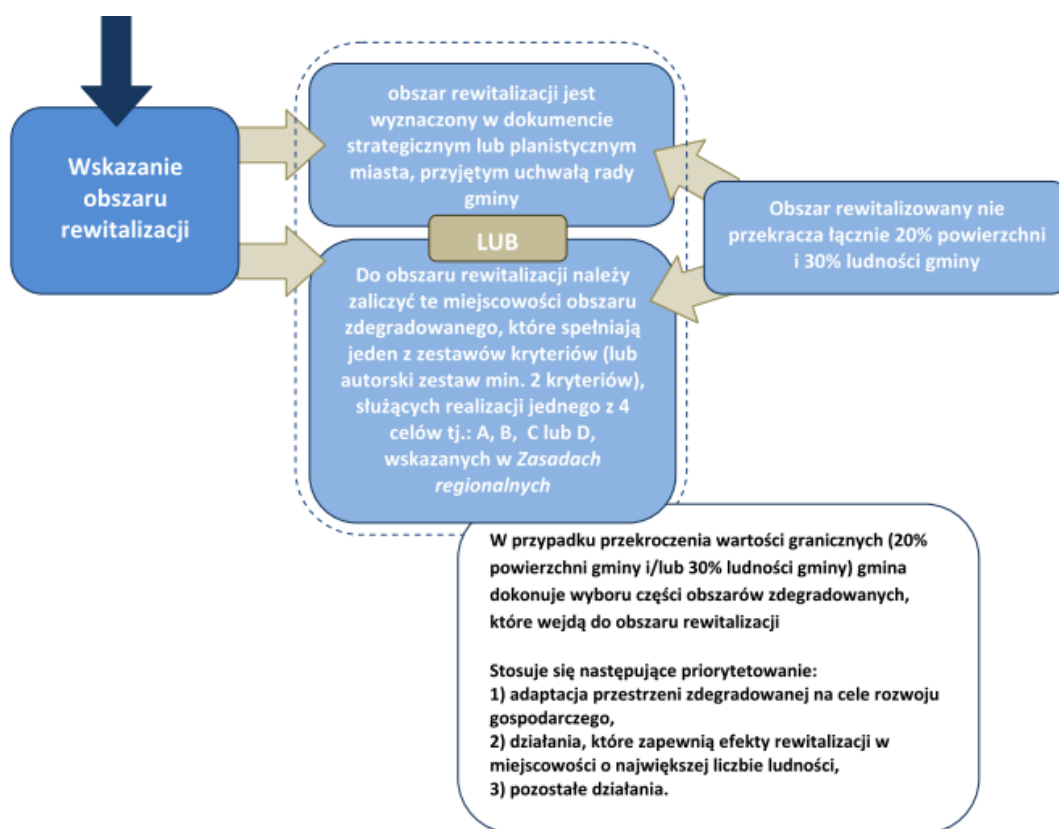

Źródło: Opracowanie własne

5. Obszar rewitalizacji gminy

Zgodnie z wytycznymi **obszar rewitalizacji** to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, głównie społecznych, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar ten może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Metodologia wyznaczania obszaru rewitalizacji Gminy Unisław zgodna jest z wytycznymi określonym dla obszarów gmin wiejskich w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Uproszczony schemat wyznaczania obszaru rewitalizacji, pochodzący z powyższego dokumentu, przedstawiono na poniższym rysunku.

Schemat 2. Uproszczony sposób wyznaczania obszaru rewitalizacji

Źródło: Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Wybór obszaru rewitalizacji poprzedzono określeniem celu głównego Programu Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016 – 2023. W związku z występowaniem na terenie zdegradowanym problemów związanych z niedostatecznie rozwiniętą sferą gospodarczą i wynikających z tego tytułu kluczowych dla rozwoju regionu problemów społecznych, polegających przede wszystkim na wysokim poziomie bezrobocia, zwłaszcza w grupie osób pozostających bez pracy w długim okresie czasu, a co za tym idzie wysokiemu poziomowi osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, za cel priorytetowy uznano konieczność stworzenia inkubatora przedsiębiorczości, którego priorytetem głównym będzie wsparcie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości mieszkańców poprzez stwarzanie warunków do tworzenia się i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw.

Cel główny działań rewitalizacyjnych:

Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej.

Zgodnie z Zasadami Programowania powyższy cel został wybrany w oparciu o jednoczesne spełnienie niżej wymienionych wymagań:

- a) występowanie przestrzeni zdegradowanych, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju gospodarczego,
- b) występowanie wśród mieszkańców gminy rejestrowanego bezrobocia.

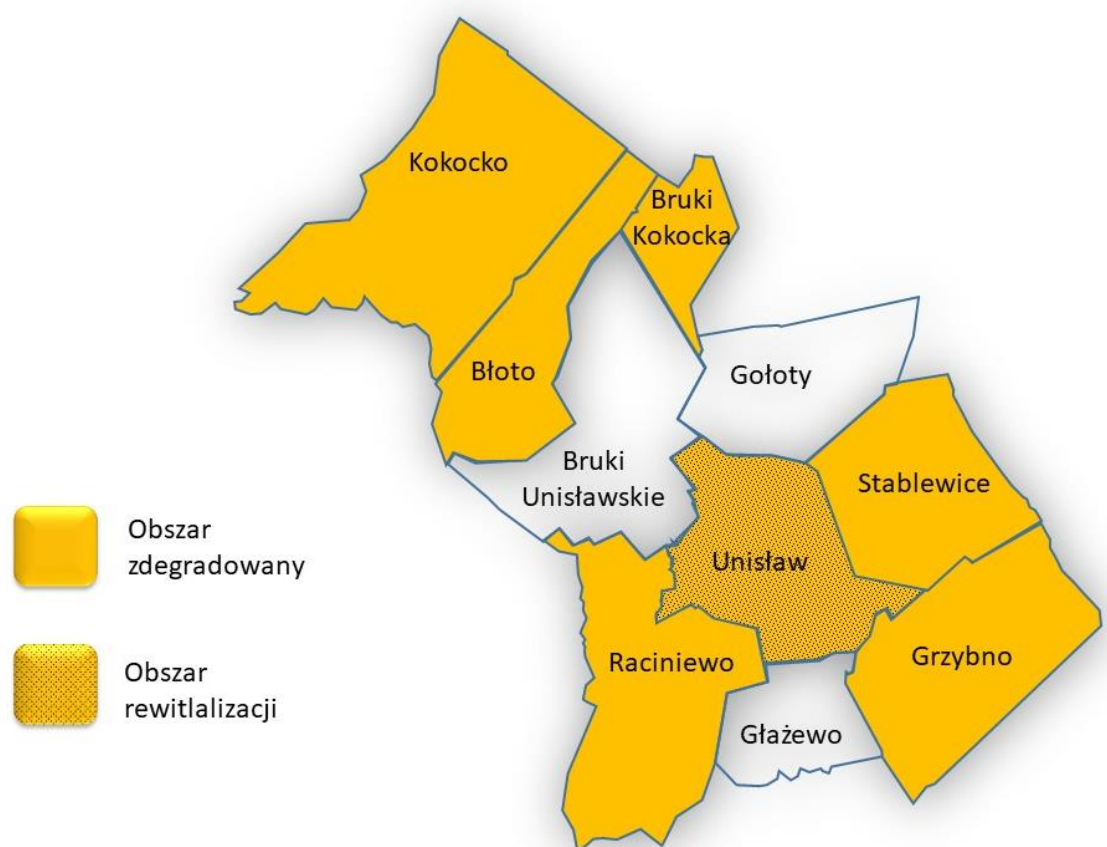
Z celu głównego wypływa konieczność takiego zaplanowania kompleksowych działań, aby skutkowało zwiększeniem liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy – zarówno poprzez tworzenie warunków dla powstawania nowych podmiotów, jak też wsparcie dla podmiotów już działających. Celem nadrzędnym powyższych działań jest zwiększenie zatrudnienia, zwiększenie roli sektora prywatnego w lokalnym rozwoju, zwiększenie dochodowości istniejących i nowopowstałych przedsiębiorstw, kształtowanie lokalnych firm o znaczeniu ponadregionalnym.

Przestrzeń zdegradowana mogąca być wykorzystana do realizacji powyższego celu znajduje się jedynie na terenie miejscowości Unisław przy ul. Lipowej. O jej wysokim potencjale, jako inkubatora aktywizującego lokalną przedsiębiorczość świadczy przede wszystkim jej usytuowanie w największej pod względem liczby ludności miejscowości gminy, zamieszkiwanej przez ponad połowę mieszkańców (52,39%). Ponadto, co niezwykle istotne, w Unisławiu zlokalizowane są najważniejsze gminne instytucje, co będzie oddziaływać na ich sprawną, wzajemną współpracę, jak m.in. Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Zespół Szkół, Zasadnicza Szkoła Zawodowa i liceum oraz bogate zaplecze sportowe z boiskiem Orlik, stadionem i Halą Sportową. Usytuowanie różnego rodzaju instytucji w jednej miejscowości wpływa także na jej

duży potencjał osiedleńczy i gospodarczy. Duża koncentracja ludności na danym terenie skutkuje także większym skumulowaniem problemów społecznych, takich jak starzenie się społeczeństwa, czy bezrobocie, zwłaszcza długookresowe. W efekcie powyższej analizy koncentracji niekorzystnych zjawisk społecznych i potencjału terenu w celu realizacji działań rewitalizacyjnych, dokonano delimitacji obszaru zdegradowanego, w wyniku którego w zakresie obszaru rewitalizacji znalazła się miejscowość Unisław.

Na poniższej mapie zaprezentowano graficznie wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Unisław.

Mapa 3. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Unisław

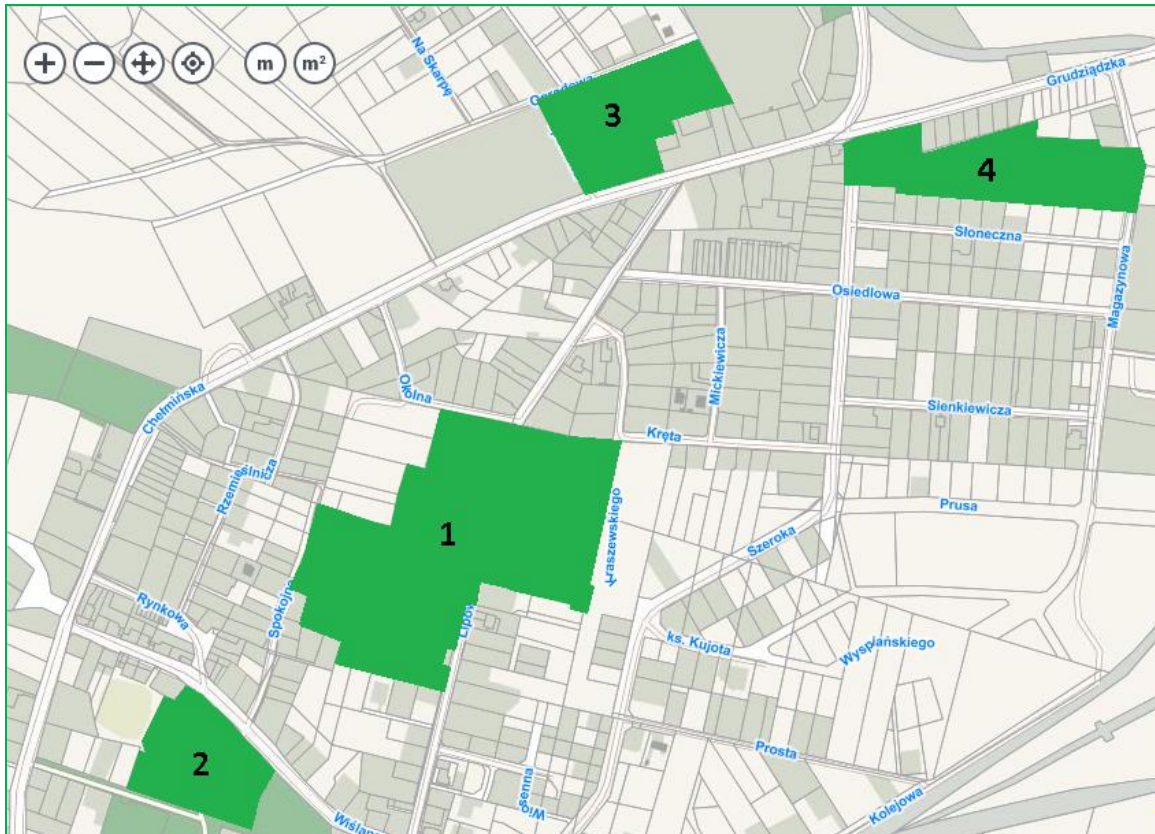
Źródło: Opracowanie własne

Powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi 1615,61 ha, co stanowi 22,29% całkowitej powierzchni gminy i zamieszkuje go łącznie 3 560 osób (52,48% ogółu mieszkańców gminy). Wyznaczony obszar rewitalizacji oraz liczba zamieszkujących go osób przekracza dopuszczalne maksimum określone w Zasadach Programowania, co warunkuje konieczność przeprowadzenia kolejnego etapu delimitacji wyznaczonego obszaru. Mając na uwadze osiągnięcie jak najlepszego efektu działań rewitalizacyjnych, delimitacji dokonano wybierając obszary, na których

realizowane działania przyniosą jak największe korzyści dla mieszkańców gminy i powiązane z zaplanowanymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.

Obszar rewitalizacji po ostatnim etapie delimitacji przedstawiono graficznie na poniższych mapach.

Mapa 4. Obszar rewitalizacji po ostatnim etapie delimitacji – miejscowość Unisław

Źródło: Opracowanie własne na mapie ze strony internetowej <http://mapy.mojregion.info/geoportal/>

Poniżej w postaci tabelarycznej przedstawiono działki, które weszły w skład obszaru rewitalizacji po jego delimitacji, obejmujące tereny w miejscowości Unisław.

Obszar 1, związany z zaplanowanymi **głównymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi**, obejmujący tereny w okolicach budynku zlokalizowanego przy ulicy Lipowej, przeznaczonego na Inkubator przedsiębiorczości.

Tabela 12. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 1 na mapie Unistawia)

Lp.	Numer działki	Powierzchnia w [ha]	Lp.	Numer działki	Powierzchnia w [ha]
1	607/2	0,0587	25	637/2	0,0347
2	608	0,0680	26	636	0,0594
3	609/2	0,1064	27	735	0,0655
4	609/1	0,0051	28	736	0,0610
5	610/2	0,2300	29	737	0,0600
6	618	0,0054	30	738/1	0,0499
7	611	0,0303	31	738/3	0,0252
8	619	0,0383	32	635	0,0100
9	617	0,0539	33	540	0,2600
10	614	0,1633	34	541	0,2500
11	612	0,0038	35	542	0,2500
12	620	0,0135	36	543	0,2634
13	616	0,0190	37	544	0,2600
14	615	0,0583	38	548	0,1394
15	613	0,0012	39	547/1	0,0535
16	633/1	0,0760	40	545	0,0122
17	633/2	0,0890	41	547/2	0,0344
18	633/3	0,0331	42	546	0,0191
19	633/4	0,0069	43	549/5	0,0032
20	634	0,0031	44	549/1	0,0634
21	640	0,0589	45	549/7	0,0413
22	639	0,1100	46	549/3	0,0632
23	638	0,0500	47	549/9	0,0491
24	637/1	0,0153	48	1156	0,0572
			49	część 565	0,1974
				Razem	3,6800

Źródło: Opracowanie własne

Obszar 2, obejmujący tereny wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Unistawiu

Tabela 13. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 2 na mapie Unistawia)

Lp.	Numer działki	Powierzchnia w [ha]	Lp.	Numer działki	Powierzchnia w [ha]
1	część 762/6	0,0896	9	759/8	0,0046
2	763	0,0500	10	759/9	0,4518
3	764/4	0,0559	11	759/2	0,0160
4	764/4	0,0024	12	759/3	0,0078
5	764/1	0,0017	13	758	0,0300
6	część 762/5	0,2399	14	757	0,0500
7	759/7	0,0029	15	761/1	0,0226
8	759/6	0,0081	16	761/2	0,0691
			17	759/4	0,0226
				Razem	1,1250

Źródło: Opracowanie własne

Obszar 3, obejmujący tereny wokół działki na której ma powstać Dom dziecka w Unistawiu

Tabela 14. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 3 na mapie Unistawia)

Lp.	Numer działki	Powierzchnia w [ha]
1	399/1	0,2100
2	70	0,0800
3	69/4	0,2537
4	69/1	0,0501
5	69/2	0,0504
6	1157	0,0598
7	398/6	0,1116
8	398/7	0,0800
9	398/4	0,1000
10	398/3	0,1000
11	399/7	0,4926
Razem		1,5882

Źródło: Opracowanie własne

Obszar 4, obejmujący tereny w okolicach ulicy Reja w Unistawiu

Tabela 15. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 4 na mapie Unistawia)

Lp.	Numer działki	Powierzchnia w [ha]	Lp.	Numer działki	Powierzchnia w [ha]
1	422	0,0693	16	417/12	0,1385
2	423	0,0699	17	417/8	0,0452
3	424	0,0707	18	418	0,0760
4	425	0,0681	19	419/2	0,0444
5	426	0,0666	20	419/1	0,0270
6	427	0,0715	21	420/1	0,0284
7	886/1	0,0129	22	420/2	0,0404
8	886/2	0,0762	23	200/11	0,0825
9	1166	0,0762	24	200/16	0,0616
10	920/1	0,0761	25	200/17	0,0616
11	921/1	0,0760	26	200/18	0,0616
12	922	0,0788	27	200/19	0,0772
13	część 416	0,0703	28	część 200/22	0,0261
14	417/9	0,0065	29	421	0,1010
15	417/11	0,0088	30	część 912	0,1351
			31	część 200/23	0,0093
Razem				1,9138	

Źródło: Opracowanie własne

łącznie powierzchnia całego obszaru rewitalizacji wynosi 8,307 ha, co stanowi **0,11%** ogólnej powierzchni gminy i zamieszkuje go 368 osób, co stanowi **5,43%** ogólnej liczby mieszkańców gminy.

6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Wybrany obszar rewitalizacji w niniejszym rozdziale został dokładnie przeanalizowany w podziale na pięć sfer (społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną).

Miejscowość Unisław na terenie którego zdiagnozowano szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, w tym szczególnie w sferze społecznej i gospodarczej, a następnie wyznaczono obszary do rewitalizacji, jest siedzibą władz gminnych, stanowiąc jednocześnie centrum życia społeczno-gospodarczego regionu. Na jego terenie znajduje się m.in. Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Zdrowia, Gminny Ośrodek Kultury, Zespół Szkół, Zasadnicza szkoła zawodowa i liceum oraz bogate zaplecze sportowe z boiskiem Orlik, stadionem i Halą Sportową.

Unisław stanowi ponad 1/5 terenu całej gminy i jest zamieszkiwany przez 52 % ogółu mieszkańców, stąd pojawiła się konieczność delimitacji terenu jedynie do obszarów na których zaplanowano działania rewitalizacyjne. Zidentyfikowane problemy (niekorzystne zjawiska powodujące stan kryzysowy) dotyczą zatem całego obszaru.

6.1. Sfera społeczna

W procesie rewitalizacji najistotniejszą rolę odgrywa realizacja zadań mających na celu zmniejszenie lub zniwelowanie występujących niekorzystnych zjawisk w sferze społecznej. Obejmuje ona przede wszystkim problematykę wykluczenia społecznego dotyczącego niektóre grupy mieszkańców, wynikającego z długotrwałego bezrobocia, a w konsekwencji niskiego poziomu życia, czasem na granicy ubóstwa, braku dostępu do dobrego poziomu edukacji, czy też starzenia się społeczeństwa. Występowanie powyższych problemów skutkuje pogłębianiem się sytuacji kryzysowej w postaci braku zaradności życiowej, nadmiernego uzależnienia od pomocy społecznej, czy też wzrostu przestępczości, alkoholizmu i narkomanii, zarówno wśród dorosłych, jak i młodzieży.

Bezrobocie, jako poważny skutek ubożenia rodziny i marginalizacji społecznej

Tabela 16. *Analiza bezrobocia na obszarze rewitalizacji Gminy Unisław*

Miernik	Unisław	Liczba osób bezrobotnych	Liczba ludności w wieku produkcyjnym
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze [%]	7,04	161	2 288

Miernik	Unisław	Liczba osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy i dłużej	Liczba ludności w wieku produkcyjnym
Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze[%]	2,88	66	2 288
Miernik	Unisław	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesiące	Liczba osób bezrobotnych
Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [%]	27,33	44	161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Unisław

Analiza danych z powyższej tabeli wskazuje na istotny problem w obszarze braku aktywności mieszkańców obszaru zdegradowanego, w tym w szczególności w zakresie długotrwałego pozostawania bez pracy (24 miesiące i dłużej). W miejscowości Unisław szczególnie mocno ten problem zaznacza się w długim okresie czasu. W Unisławiu średnio, mniej niż co 4 osoba posiadająca status bezrobotnej poszukującej pracy, nie podjęła żadnej oficjalnej formy zatrudnienia przez ponad 24 miesiące. Taki stan rzeczy wymaga zdecydowanych i długofalowych działań ze strony władz gminnych. Bezrobocie związane jest bowiem nie tylko z obniżeniem standardu materialnego życia samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstanie negatywnych skutków, wśród których można wyróżnić m.in. dezaktualizację zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości, zaburzenia dotyczące pełnienia ważnych ról społecznych. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te nasilają się i rodzą takie zjawiska jak: ubóstwo, izolację, frustrację, wycofywanie się z życia społecznego oraz pogorszenie ogólnego stanu zdrowia. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się z obszarami ubóstwa i wykluczenia społecznego, co z kolei może skutkować rozprzestrzenianiem się rozmaitych patologii.

Niekorzystne trendy demograficzne (niski przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa)

W ubiegłym roku w gminie zanotowano dodatni przyrost naturalny wynoszący 7, co odpowiada przyrostowi naturalnemu 1,0 na 1000 mieszkańców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wyniósł 0,90 i był nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W ostatnich latach ma miejsce stałe zmniejszanie się przyrostu naturalnego. Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, obrazujące niekorzystną tendencję jaką jest duże obciążenie osób potencjalnie aktywnych zawodowo do pozostałej części społeczeństwa, a także starzenie się społeczeństwa.

Tabela 17. Analiza struktury produktywności obszarów rewitalizacji

Miernik	Unisław	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Liczba ludności ogółem
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [%]	17,33	617	3 560
Miernik	Unisław	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Liczba ludności w wieku produkcyjnym
Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze [%]	26,97	617	2 288

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Unisław

Szczególnie niekorzystnie tendencja ta wygląda na terenie miejscowości Unisław, gdzie oba wskaźniki przewyższają dane określone dla całej gminy. Z powyższego trendu wynikają konsekwencje polegające na znacznym zwiększeniu zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, jak i zdrowotne na terenie rewitalizowanym, a także całej gminy. Zasadnym jest podjęcie wysiłku dla zbudowania zintegrowanego systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi, z tytułu wieku i choroby. W ramach szeroko pojętej opieki nad pacjentem niesamodzielnym ważnym byłoby stworzenie mechanizmu o charakterze wsparcia edukacyjnego, pozwalającego na przygotowanie rodzin i opiekunów pacjentów do prawidłowej opieki domowej. Szczególnie jest to ważne w opiece nad pacjentami z zaburzeniami otępiennymi, takimi jak choroba Alzheimera. Ze względu na zmiany demograficzne, których konsekwencją będzie wzrost liczebności populacji osób starszych, bardzo istotne jest zwrócenie uwagi na potrzebę kształcenia kadr w kierunkach mających zaspokoić potrzeby tej części społeczeństwa, tj. w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej.

System Pomocy Społecznej w Gminie Unisław

Jednym z głównych problemów społecznych miejscowości Unisław jest ubóstwo, wynikające m.in. z problemów wynikających z niskiej aktywności zawodowej mieszkańców. Szczególne wartości wskaźników obrazujących problem uzależnienia od środowiskowej pomocy społecznej przedstawiono poniżej (dane na dzień 31-12-2015):

- udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – 5,31 % (liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej- 189, liczba mieszkańców – 3 560);
- udział gospodarstw domowych-stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze – 8,45% (ilość gospodarstw stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej – 81, liczba gospodarstw domowych – 959);
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze – 31,80% (liczba dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłek – 208, ogólna liczba dzieci do lat 17 w miejscowości Unisław – 654);

Z danych GOPS w Unisławiu za rok 2015 głównymi przyczynami upoważniającymi mieszkańców Gminy do korzystania z pomocy GOPS w Unisławiu były: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, opuszczenie zakładu karnego, alkoholizm, bezdomność oraz narkomania.

Najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy Ośrodka było bezrobocie. GOPS wspierał osoby dotknięte brakiem pracy poprzez udzielanie świadczeń w formie zasiłku okresowego, celowego oraz w formie dożywiania. Drugą przesłanką do udzielania wsparcia była niekorzystna sytuacja finansowa rodzin z uwagi na dotyczące je ubóstwo, także ściśle związana z bezrobociem lub bardzo niskim uposażeniem mieszkańców, który generuje trudności materialne mieszkańców i ich rodzin. Trzecią przesłanką pod względem liczności udzielonych świadczeń była trudna sytuacja finansowa wynikająca z długotrwałej lub ciężkiej choroby klientów Ośrodka.

Należy jednak pamiętać, że samo udzielenie wsparcia finansowego lub materialnego nie rozwiązuje istoty problemu, kluczem jest zatem stworzenie takiego systemu i narzędzi, aby stwarzały one warunki, bazę do rozwoju zawodowego mieszkańców oraz wypracowania skutecznych mechanizmów pobudzania aktywności mieszkańców w znajdowaniu zatrudnienia.

Edukacja

W porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego mieszkańcy gminy Unisław mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Unisław największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,5%) oraz zasadnicze zawodowe (24,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (37,1%) oraz podstawowe ukończone (21,7%). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 9,8% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,2% wykształcenie policealne, 10,6% średnie ogólnokształcące, a 14,9% średnie zawodowe.

Inne problemy społeczne

Na terenie rewitalizacji Gminy Unisław skala występowania przestępczości jest umiarkowana lub niska. W przypadku miejscowości Unisław stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych kształtował się na poziomie 19,29% (liczba interwencji służb porządkowych 185, liczba gospodarstw domowych – 959, dane na dzień 31-12-2015), czyli poniżej danych dla gminy (24,05%). Na podstawie przeprowadzanych w ostatnich latach analiz skuteczności oraz efektywności wykonywanej służby przez funkcjonariuszy, a także realizacji zadań zleconych funkcjonariuszom Policji odnotowano spadek zdarzeń kryminalnych zarówno na terenie Gminy jak i całego powiatu chełmińskiego. Natomiast działania prewencyjne funkcjonariuszy wpłynęły na spadek zaistniałych zdarzeń na terenie Gminy Unisław oraz na wzrost poczucia bezpieczeństwa jego mieszkańców. W Gminie Unisław skala zjawiska bezdomności oraz narkomanii jest znikoma, na co wskazują dane GOPS. Tylko dwie osoby w 2015 r. skorzystały ze wsparcia z powodu bezdomności i narkomanii.

Współczesne problemy, takie jak ubóstwo, bezrobocie czy przemoc w rodzinie mogą prowadzić do występowania zjawiska wyuczonej bezradności i trudności opiekuńczo - wychowawczych. Ze względu na tendencję pogłębiania się i nawarstwiania wyżej wymienionych zjawisk, aby zniwelować lub zmniejszyć ich skutki, niezbędna jest całościowa, komplementarna pomoc z zewnątrz.

6.2. Sfera gospodarcza

Sfera gospodarcza ma bezpośredni wpływ na jakość i komfort życia mieszkańców. Z punktu widzenia potencjału do zakładania własnej działalności gospodarczej i potencjału inwestycyjnego Unisław znajduje się w bardzo korzystnej sytuacji ze względu na bliskie położenie dwóch głównych miast wojewódzkich tj. Bydgoszczy i Torunia, które są regionalnymi centrami rozwoju. Na terenie Unisławia, którego tereny wchodzi w skład obszaru przeznaczonego do rewitalizacji znajdują się główne punkty administracyjno-kulturalne gminy, jak Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Zdrowia,

Gminny Ośrodek Kultury, Zespół Szkół, Zasadnicza Szkoła Zawodowa i liceum oraz bogate zaplecze sportowe z boiskiem Orlik, stadionem i Halą Sportową.

W Unisławiu znajdują się tereny mogące stanowić interesującą ofertę dla potencjalnych inwestorów, chcących zainwestować i rozpocząć działalność gospodarczą. Na terenach po byłej Cukrowni w Unisławiu możliwe jest prowadzenie działalności przemysłowej, która zapewniłaby nowe miejsca pracy oraz dalszy rozwój społeczno-gospodarczy Gminy. Infrastruktura na tym terenie to m.in. przyłącza energetyczne, wodno – kanalizacyjne, utwardzone hektary terenu, bocznica kolejowa i dobrze skomunikowany teren np. obwodnica Chełmna.

Na terenie Unisławia rozwija się w szczególności działalność gospodarcza związana z handlem i usługami. Większość przedsiębiorstw zajmuje się produkcją meblarską, pozostałe firmy prowadzą głównie działalność usługową. Występuje natomiast brak zakładów przemysłowych zatrudniających powyżej 50 osób.

Niekorzystna sytuacja na terenie rewitalizacji – miejscowości Unisław, uwydatniła się podczas analizy dynamiki zmian w przestrzeni liczby podmiotów gospodarczych w latach 2012-2016. Wskaźnik dynamiki podmiotów gospodarczych osób fizycznych został przedstawiony w poniższej tabeli. W analizowanym okresie (lata 2012-2016) odnotowano regres liczby podmiotów gospodarczych wynoszący -5,07% (spadek o 14 podmiotów gospodarczych). Taka kształtująca się sytuacja może być konsekwencją braku przygotowania się do prowadzenia przyszłej działalności gospodarczej. Brak instrumentów edukujących potencjalnych przedsiębiorców z terenów rewitalizacji Gminy Unisław, wpływa nie tylko na sferę gospodarczą, ale i również poziom bezrobocia oraz brak stabilizacji finansowej, reprezentujących sferę społeczną. Jak już zostało zauważone brak rozwoju działalności gospodarczej, a tym samym pogłębianie się bezrobocia (zwłaszcza długoterminowego), tworzy postawę społeczną, która jest powielana przez młodych mieszkańców Gminy.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	Wskaźnik dynamiki
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	290	300	291	282	276	-5,07%

6.3. Sfera środowiskowa

Środowisko naturalne jest jednym z bardzo ważnych zasobów gminy, które determinują jego atrakcyjność jako miejsca interesującego dla turystów oraz wpływają na jakość życia mieszkańców. Istotne zatem jest podejmowanie działań zmierzających do zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, zapewniającymi ochronę potencjału środowiskowego.

Miejscowość Unisław położona jest na wysokim brzegu pradoliny Wisły, będącej linią dzielącą wysoczyzny morenowej i doliny Wisły, w przepięknym rejonie tzw. "Basenu Unisławskiego". W okolicach Unisławia występują klasyczne parowy, które osiągają niekiedy około 2 kilometrów długości i do 55 m głębokości. Z uwagi położenie Unisław stanowi zatem dogodną bazę turystyczną. W szczególności dla turystyki, terenem o bardzo atrakcyjnej rzeźbie jest krajobraz Doliny Dolnej Wisły (rozpostarty na ponad 50% powierzchni Gminy) objęty ochroną w postaci Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego.

Ze względu na swoje położenie obszary równin morenowych stwarzają dogodne warunki dla rozwoju gospodarki rolnej. Władze samorządowe muszą zatem zwracać uwagę na zachowanie proporcji pomiędzy kultywowaniem tradycji rolniczej, a zachowaniem troski o stan środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie przekraczania norm zanieczyszczenia, wód, gleby czy też powietrza oraz poziomu hałasu. Największą część emisji zanieczyszczeń stanowi emisja pochodząca ze spalania paliw. Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Niestety na terenie obszarów rewitalizacji i całej gminy udział gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji gazów spalinowych kształtuje się w granicach 95-100%. Stąd przed władzami gminy stoją ważne zadania, mające na celu propagowanie wiedzy przyrodniczej, kształtowanie postaw proekologicznych i odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego.

6.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Unisław posiada dogodnie położenie w stosunku do systemu dróg wodnych kraju. Leży w dolnym biegu rzeki Wisły, w pobliżu przecinających się osi hydrologicznych Polski. To oś północ-południe – rzeka Wisła oraz wschód-zachód Wisła-Odra. Transport wodny nie jest obecnie zorganizowany. Przez teren gminy przebiegają główne drogi wojewódzkie tj. DW550, DW551, DW576 i DW597, zapewniające także doskonałe połączenie komunikacyjne ze stolicą powiatu. Przez teren Gminy Unisław przebiegają także linie kolejowe, na których ruch kolejowy, z powodu nierentowności i nieopłacalności, został od stycznia 2000 wstrzymany. Obecnie Gmina Unisław za sprawą kursujących szynobusów posiada połączenie kolejowe z miastami: Toruń, Bydgoszcz i Chełmża. Linie kolejowe służą również jako bocznicę do przewozu towarów. Przewozy pasażerów odbywają się głównie za sprawą przewoźników: PKS Bydgoszcz Sp. z o.o. oraz Arriva BUS z siedzibą w Toruniu. Gmina Unisław znajduje się w bardzo korzystnej sytuacji ze względu na bliskie położenie dwóch głównych miast wojewódzkich tj. Bydgoszczy i Torunia, które są regionalnymi centrami rozwoju. Autobusy kursują przez Unisław pomiędzy trzema większymi miastami położonymi najbliżej gminy. Są to Chełmno oddalone od Unisławia o około 18 km oraz Toruń i Bydgoszcz

położone około 25 km od Unisławia. Przewóz pasażerów pomiędzy Unisławiem a Bydgoszczą odbywa się także za sprawą linii prywatnych.

Miejscowość Unisław wchodząca w skład obszaru rewitalizacji posiada zwartą zabudowę o charakterze zabudowy miejskiej.

Mapa 5. Plan miejscowości Unisław

Źródło: Opracowanie wykonane na zlecenie Urzędu Gminy w Unisławiu

Pomimo korzystnej komunikacji obu miejscowości z okolicznymi miastami (powiatowymi i wojewódzkimi) stan techniczny dróg na samym obszarze rewitalizacji jest bardzo zły. Dodatkowo stwierdza się braki w infrastrukturze towarzyszącej oraz brak urządzeń bezpieczeństwa

ruchu, co przekłada się na ogólny problem jakim jest obniżony poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, stwarzający zagrożenie dla zdrowia i życia zarówno pieszych, jak i zmotoryzowanych użytkowników. Niezadawalające parametry techniczne mają również przełożenie na stan środowiska naturalnego, ponieważ ograniczona płynność ruchu przekładają się na wyższe zużycie paliwa, i co się z tym wiąże na podwyższony poziom produkcji szkodliwych spalin.

6.5. Sfera techniczna

Energetyka, gospodarka odpadami i komunikacja

Sieć energetyczna jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Gmina Unisław opracowała Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (zwany PGN). Dokument ten opisuje kierunki działań zmierzających do osiągnięcia przez Gminę celów pakietu klimatyczno-energetycznego tj. redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i zwiększenia efektywności energetycznej. Na terenie gminy gaz przewodowy nie jest dostępny.

W Unisławiu obowiązuje system gospodarowania odpadami komunalnymi i obejmuje wszystkich właścicieli nieruchomości. Ustanowione jest selektywne segregowanie odpadów obejmujące następujące frakcje: papier, szkło, metal, tworzywo sztuczne. Na terenie miejscowości Unisław, kilka razy do roku, organizowane są zbiórki zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, które pochodzą z gospodarstw domowych.

Na całym obszarze gminy dostępna jest telefonia przewodowa i potrzeby mieszkańców mogą być w pełni zaspokojone. Jedynym ograniczeniem jest bariera kosztowa występująca po stronie indywidualnych odbiorców. Ponadto gmina pozostaje w całości w zasięgu funkcjonujących na terenie kraju operatorów telefonii komórkowej.

Infrastruktura publiczna

Dużym problemem na obszarze rewitalizacji jest zły stan lub brak odpowiedniej infrastruktury technicznej.

Wśród nich wyróżnia się problem niszczonego zabytkowego budynku na terenie którego mieści się **Gminny Ośrodek Kultury w Unisławiu**. Wynika to z braku źródeł finansowania tego typu przedsięwzięć i relatywnie dużych kosztów modernizacji obiektu wpisanego na listę obiektów znajdujących się pod nadzorem konserwatorskim. Niezadawalający stan budynku wpływa też niekorzystnie na estetykę otoczenia Unisławia. Dziś z oferty kulturalnej ośrodka, przygotowanej dla każdej z grup społecznych, w tym seniorów korzysta średnio około 400 osób tygodniowo. Niestety z

możliwości korzystania z oferty wyłączone są osoby niepełnosprawne, starsze, czy matki z dziećmi w wózkach. Ośrodek kultury planuje rozszerzyć swoją ofertę o dodatkowe sale tematyczne, jednak zanim to nastąpi muszą zostać wyremontowane wnętrza obiektu. Konieczne jest także przebudowanie niektórych pomieszczeń, w których można by było otworzyć dzienny dom pobytu dla osób starszych, mający być odpowiedzią na rosnącą ilość seniorów i konieczność zapewnienia im kompleksowej oferty spędzenia czasu.

Na terenie rewitalizacji brakuje także na chwilę obecną **placówki opiekuńczo-wychowawczej** (domu dziecka), która mogłaby przyjąć rodzeństwa, które obecnie są rozdzielone z uwagi na ograniczone możliwości lokalowe.

7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanowi obraz pożądanego stanu, jaki planuje się osiągnąć na koniec wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023 i wskazuje zasadniczy kierunek działań rewitalizacyjnych jakie stoją przed Gminą Unisław w kooperacji z lokalną społecznością. Wizja ma zatem z założenia stanowić motywację dla jej twórców i beneficjentów do działań na rzecz jej efektywnej i prawidłowej realizacji. Jest ona ściśle związana z wizją gminy i składa się z elementów komplementarnych, wzajemnie się wspomagających. Przy konstruowaniu wizji obszaru rewitalizacji brano pod uwagę przede wszystkim działania, które mają doprowadzić do zmniejszenia lub likwidacji problemów zgłaszanych przez mieszkańców podczas konsultacji, a także określone na etapie przeprowadzania diagnozy oraz wyznaczania obszaru rewitalizacji.

Wizję wyprowadzenia obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowej (planowany efekt rewitalizacji), dla Gminy Unisław, sformułowano w następujący sposób:

Gmina Unisław jako miejsce zapewniające mieszkańcom komfortowe warunki do życia i rozwoju, dzięki ożywieniu społeczno-gospodarczemu osiągniętemu w wyniku realizacji działań rewitalizacyjnych, skoncentrowanych na terenach charakteryzujących się szczególną kumulacją niekorzystnych zjawisk i opartych przede wszystkim na włączeniu społecznym mieszkańców, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, polepszeniu jakości usług publicznych i społecznych oraz odnowie obiektów pełniących funkcje użyteczności publicznej.

Przewidywane do realizacji działania rewitalizacyjne w swoim założeniu mają zapewnić zmniejszenie lub zniwelowanie zdiagnozowanych problemów, zaktywizować społecznie i gospodarczo lokalną społeczność, zapewniając włączenie w życie Gminy także osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, tym samym wpływając na zrównoważony rozwój całej Gminy Unisław. Ważnym i spodziewanym efektem będzie także poprawa standardu przestrzeni publicznej i rozwiązanie wielu problemów przestrzenno – funkcjonalnych. Komplementarność zaplanowanych działań pozwoli uzyskać efekt synergii znacznie wykraczający poza obszary rewitalizacji. Dzięki realizacji zaplanowanych zadań wszystkie grupy społeczne będą miały szanse do rozwoju osobistego, jak i integracji środowiskowej i międzypokoleniowej.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy zaplanowano szereg przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które prowadzone będą na całym obszarze rewitalizacji z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze: społecznym, edukacyjnym oraz zawodowym.

W czasie diagnozy obszaru rewitalizacji wyszczególniono najważniejsze problemy tego terenu tj. długotrwałe bezrobocie, duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Dodatkowo niekorzystna sytuacja na terenie rewitalizacji – miejscowości Unisław, uwydatniła się podczas analizy dynamiki zmian w przestrzeni liczby podmiotów gospodarczych w latach 2012-2016, w których odnotowano regres liczby podmiotów gospodarczych wynoszący -5,07% (spadek o 14 podmiotów gospodarczych). Brak instrumentów edukujących potencjalnych przedsiębiorców z terenów rewitalizacji Gminy Unisław, wpływa nie tylko na sferę gospodarczą, ale i również poziom bezrobocia oraz brak stabilizacji finansowej, reprezentujących sferę społeczną. Dlatego najważniejszym celem powstania Inkubatora przedsiębiorczości na terenie gminy Unisław jest wsparcie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości mieszkańców poprzez stwarzanie warunków do tworzenia się i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, co bezpośrednio przełoży się na powstawanie nowych miejsc pracy, a tym samym doprowadzi do zmniejszenia się bezrobocia, w tym również długoterminowego. Z usług inkubatora korzystać będą mogły wszystkie osoby rozpoczynające lub prowadzące własną działalność gospodarczą, gdyż projekt adresowany jest do osób fizycznych planujących otworzyć działalność gospodarczą, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, firm nowopowstałych, mikro przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej. Ponadto nowa przestrzeń powstała w wyniku adaptacji budynku mieszkalnego na budynek biurowo-usługowy będzie mogła być wykorzystywana na potrzeby osób starszych np. jako miejsce spotkań, integracji, szkoleń oraz animacji społecznej.

Synergia działań opisanych powyżej wpłynie pozytywnie na wszelkie defaworyzowane grupy zamieszkujące obszar rewitalizacji w postaci reintegracji zawodowej zagrożonych wykluczeniem społecznym, stworzenie warunków rozwoju i zahamowania pogłębiania się dysproporcji w społeczeństwie, skutkujących pogarszającymi się sytuacjami kryzysowymi, zwłaszcza społecznymi, przekładającymi się na tworzenie grup defaworyzowanych.

Reasumując, Program Rewitalizacji Gminy Unisław został opracowany w celu zidentyfikowania potrzeb w zakresie rewitalizacji zdegradowanych obszarów znajdujących się na jej terenie, wyznaczenia kierunków i zaplanowania całościowych działań (w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej), które w rezultacie mają skutkować wyprowadzeniem poszczególnych obszarów ze stanu kryzysowego i włączeniem ich w procesy rozwojowe. Rewitalizacja jest zatem procesem, od którego w istotnym stopniu zależy rozwój Gminy Unisław i poprawa jakości życia jej mieszkańców. Będzie ona służyła podniesieniu atrakcyjności całego obszaru dla obecnych oraz potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców,

zwiększeniu komfortu życia oraz polepszeniu kapitału społecznego, a co najważniejsze zaplanowane działania rewitalizacyjne są skoncentrowane i zaplanowane z aktywnym udziałem społeczności lokalnej.

8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Określenie celów i kierunków Programu Rewitalizacji dla Gminy Unistaw na lata 2016-2023 oparto o zdiagnozowane, we wcześniejszych rozdziałach niniejszego dokumentu, negatywne zjawiska, a także o wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych. W oparciu o zidentyfikowane problemy sformułowany został cel główny, którego osiągnięcie będzie zależało od realizacji zaplanowanych przedsięwzięć na terenach Gminy Unistaw przewidzianych do rewitalizacji. Do celu głównego rewitalizacji określono dwa cele szczegółowe z przypisanymi do nich kierunkami działań. Zaplanowane efekty rewitalizacji dotyczą przede wszystkim sfery społecznej oraz gospodarczej.

Schemat 3. Sposób opracowywania celu głównego rewitalizacji dla Gminy Unistaw

Źródło: Opracowanie własne

Cele szczegółowe:

I. Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców.

Kierunki działań:

1. Promowanie przedsiębiorczości mieszkańców oraz wsparcie integracji społecznej na rzecz aktywizacji zawodowej
2. Poprawa stanu infrastruktury publicznej dla celów rozwoju społeczno-gospodarczego mieszkańców

II. Aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększenie partycypacji w życiu społecznym ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwój dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

1. Rozwój infrastruktury technicznej , w tym poprawa efektywności energetycznej i stanu technicznego budynków służących celom społecznym.
2. Poprawa infrastruktury drogowej i propagowanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym
3. Rozwój i integracja społeczna dzieci i młodzieży
4. Włączenie społeczne i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
5. Działania na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych.
6. Propagowanie postaw proekologicznych i odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego

Wyznaczony cel główny został opisany za pomocą mierzalnych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi.

Tabela 18. Wskaźniki realizacji celu głównego Programu Rewitalizacji

Cel główny: Pobudzenie rozwoju gminy poprzez aktywizację gospodarczą i społeczną mieszkańców			
Lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym	Wartość w roku docelowym
1	Liczba utworzonych inkubatorów przedsiębiorczości	0	1
2	Liczba usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości	0	7
3	Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości	0	10
4	Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu	0	2
5	Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z grup defaworyzowanych	0	4
6	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem	0	10
7	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu	0	4
8	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	0	4

Źródło: Opracowanie własne

9. Lista planowanych inwestycji/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Kompleksowe wdrożenie Programu Rewitalizacji Gminy Unisław do roku 2023 wymaga zastosowania podejścia projektowego. Rolą przedsięwzięć/projektów jest etapowe wprowadzenie zmian, które w okresie do 2023 roku przyczynią się do realizacji określonej wizji rewitalizacji.

Ze względu na fakt, iż w rewitalizacji najistotniejszy jest obszar społeczny, zaplanowane działania ukierunkowane są przede wszystkim na zmniejszenie lub likwidację negatywnych zjawisk w sferze społecznej poprzez realizację tzw. projektów miękkich, oznaczających inwestycje w człowieka, w jego wiedzę, kwalifikacje oraz umiejętności, co w rezultacie ma przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia na terenie gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz spójności społecznej.

Poza realizacją projektów nieinfrastrukturalnych, w celu skutecznego osiągnięcia zamierzonych rezultatów społecznych rewitalizacji, niezbędne jest także zrealizowanie projektów infrastrukturalnych „twardych”, mających charakter uzupełniający wobec działań „miękkich”.

Zaplanowane działania podzielono zgodnie z Zasadami Programowania na przedsięwzięcia rewitalizacyjne główne oraz uzupełniające. Do głównych zaliczono te, bez których realizacja wyznaczonego celu głównego programu rewitalizacji nie będzie możliwa, a tym samym nie zostaną rozwiązane zidentyfikowane problemy. Pozostałe rodzaje przedsięwzięć (uzupełniające) realizują wyznaczone kierunki działań, przyczyniając się do osiągnięcia założonych celów rewitalizacji poprzez istotne wzmocnienie jego efektów, tym samym także wpływając na eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Tabela 19. Projekty/przedsięwzięcia główne (podstawowe)

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie	Projekt	Typ projektu*	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny o zmiernia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Miejscowość Unisław	CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców								
	Kierunek działań: Poprawa stanu infrastruktury publicznej dla celów rozwoju społeczno-gospodarczego mieszkańców								
	1. Adaptacja budynku mieszkalnego na budynek biurowo-usługowy dla potrzeb Inkubatora Przedsiębiorczości w miejscowości Unisław	G, S	Gmina Unisław	Na działalność inkubatora przedsiębiorczości zaadaptowany zostanie budynek przy ul. Lipowej w Unisławiu. W ramach projektu planuje się takie prace jak: wymiana stolarki drzwiowej i okiennej, termomodernizacja budynku, zaaranżowanie przestrzeni na biura, zagospodarowanie terenu wokół obiektu (np. parking) oraz zakup niezbędnego wyposażenia (m.in. meble, sprzęty biurowe, komputerowe etc.). W ramach inwestycji	Unisław	1 000 000,00	Wskaźniki produktu: 1. Liczba utworzonych inkubatorów przedsiębiorczości – 1 2. Liczba usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości – 7	Protokół odbioru robót, rejestr przedsiębiorców, dane własne gminy	

				<p>zaplanowano także zatrudnienie koordynatora projektu, osoby ds. administracyjno-biurowych, doradców z zakresu prawa, księgowości, funduszy unijnych.</p> <p>Inkubator przedsiębiorczości prowadzony będzie przez Gminę Unisław, która będzie przeprowadzała procedurę rekrutacji podmiotów do Inkubatora. Celem projektu jest wsparcie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości mieszkańców poprzez stwarzanie warunków do tworzenia się i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Dzięki działalności w ramach inkubatora przedsiębiorczości beneficjenci będą mieli możliwość założenia lub rozwinięcia swojej firmy przy minimalnych nakładach finansowych, mając równocześnie zapewnione kompleksowe wsparcie merytoryczne związane z zakładaniem oraz rozwojem firmy.</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kierunek działań: Promowanie przedsiębiorczości mieszkańców oraz wsparcie integracji społecznej na rzecz aktywizacji zawodowej								
	1. Wsparcie lokalnych przedsiębiorców na starcie	S	Gmina Unistaw	<p>Projekt składających się z sześciu etapów. Celem projektu jest zorganizowanie szkoleń z obszaru zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Szkolenia będą obejmowały następujące moduły: formy prawne prowadzenia działalności, rejestrowanie działalności gospodarczej, formy opodatkowania, zasady prowadzenia działalności, rozliczenia z ZUS i US, podstawy prawa pracy, zasady tworzenia biznes planu.</p> <p>Szkolenia są niezbędne do przygotowania uczestników do opracowania biznes planu i przygotowania do prowadzenia działalności gospodarczej. Szkolenia będą obejmowały kluczowe zagadnienia potrzebne potencjalnemu przedsiębiorcy do zaplanowania i zarejestrowania działalności. Nowi</p>	Unistaw	330 000,00	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem - 10 • Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z grup defaworyzowanych - 4 • Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości -10 • Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu – 2 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu - 4 • Liczba osób 	Ankiety monitorujące

					<p>przedsiębiorcy często rozpoczynają działania nie mając wiedzy i świadomości własnych braków. To powoduje, iż przy pierwszych trudnościach się zniechęcają.</p> <p>Zadanie zostanie zlecone instytucji szkoleniowej posiadającej doświadczenie w prowadzeniu szkoleń. Szkolenia zostaną przeprowadzone w inkubatorze przedsiębiorczości.</p>			zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu -4	
--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Źródło: Opracowanie własne

*S - społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Tabela 20. *Projekty/przedsięwzięcia uzupełniające*

Obszar rewitalizacji	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne
1	2	3	4
Miejscowość Unisław	CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększenie partycypacji w życiu społecznym ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwój dzieci i młodzieży		
	Kierunek działań: Rozwój infrastruktury technicznej, w tym poprawa efektywności energetycznej i stanu technicznego budynków służących celom społecznym		
	1	S, PF	Renowacja zabytkowego budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Unisławiu
	2	S, T	Budowa budynku mieszkalnego dla wychowanków Domu Dziecka w Unisławiu
Kierunek działań: Rozwój i integracja społeczna dzieci i młodzieży			

1	S	Podniesienie umiejętności dzieci i młodzieży poprzez organizację specjalistycznych zajęć muzycznych i robotycznych
2	S	Prowadzenie na terenie gminy Unisław świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia i opieki
3	S	Wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Unisław
Kierunek działań: Włączenie społeczne i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		
1	S	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez organizację zajęć komputerowych
2	S	„Złota jesień dla Seniora” – utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych na terenie gminy Unisław
Kierunek działań: Poprawa infrastruktury drogowej i propagowanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym		
1	T	Przebudowa ulicy Reja w Unisławiu
2	T	Przebudowa ulicy Kwiatowej w Unisławiu
CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców		
Kierunek działań: Promowanie przedsiębiorczości mieszkańców oraz wsparcie integracji społecznej na rzecz aktywizacji zawodowej		
1	S	Przeciwdziałanie strukturalnemu bezrobociu – stworzenie animatora lokalnej społeczności
2	S	Zajęcia rozwijające przedsiębiorczość i zaradność życiową wychowanków
3	S	„Dzienny opiekun szansą powrotu na rynek pracy” - wdrożenie pozainstytucjonalnej opieki dziennej nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie gminy Unisław

Źródło: Opracowanie własne

*S - społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T – techniczny

Opis przedsięwzięć głównych:

1. Adaptacja budynku mieszkalnego na budynek biurowo-usługowy dla potrzeb Inkubatora Przedsiębiorczości w miejscowości Unisław

Lokalizacja Inkubatora przedsiębiorczości w centrum miejscowości Unisław, będącej głównym ośrodkiem społeczno - gospodarczym gminy, a co za tym idzie mającym największy potencjał do realizacji głównego celu rewitalizacyjnego sprawi, że będzie on wpływał wielokierunkowo na niwelowanie lub likwidowanie negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, a także społecznej, spełniając wszystkie najważniejsze postulaty dotyczące kompleksowości i koncentracji działań rewitalizacyjnych, które wpłyną na globalny stan życia mieszkańców. Realizacja projektu miękkiego wymaga przystosowanie przestrzeni pod jego realizację. Modernizacja oraz wyposażenie przestrzeni zdegradowanej usytuowanej w miejscowości Unisław umożliwia realizację założeń projektu opisanego poniżej.

2. Wsparcie lokalnych przedsiębiorców na starcie

Celem nadrzędnym powstania Inkubatora przedsiębiorczości na terenie gminy Unisław jest wsparcie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości mieszkańców poprzez stwarzanie warunków do tworzenia się i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Z usług inkubatora korzystać będą mogły wszystkie osoby rozpoczynające lub prowadzące własną działalność gospodarczą, gdyż projekt adresowany jest do osób fizycznych planujących otworzyć działalność gospodarczą, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, firm nowopowstałych, mikro przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej. W ramach zadania wsparcie udzielane będzie wyłącznie przedsiębiorstwom z branży nierolniczej. W ramach projektu przewiduje się zatrudnienie koordynatora projektu, osoby ds. administracyjno-biurowych, doradców z zakresu prawa, księgowości, funduszy unijnych. Działanie zakłada wspomaganie nowopowstałych i funkcjonujących przedsiębiorstw poprzez m.in.:

- udostępnianie wyposażonych powierzchni biurowych na preferencyjnych warunkach cenowych (powierzchnie biurowe, zaplecze kuchenne, socjalne oraz sanitarne; meble biurowe i wyposażenie komputerowe; dostęp do wszystkich mediów wraz z łączem telefonicznym i internetowym)
- zapewnienie obsługi administracyjnej: informatycznej, biurowej i porządkowej
- umożliwienie posługiwania się adresem, nazwą, logo oraz adresem poczty elektronicznej Inkubatora;
- pełne zaplecze i usługi administracyjno – sekretaryjne

- działalność szkoleniowo-edukacyjna (kursy, szkolenia, warsztaty)
- usługi informacyjne, promocyjne, marketingowe
- doradztwo: prawne, podatkowe, księgowo etc.
- doradztwo dla osób z grupy defaworyzowanej ze względu na wiek (ludności w wieku poprodukcyjnym)
- doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej
- doradztwo w zakresie pozyskiwania dotacji oraz funduszy na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej.

Wsparcie powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw niewątpliwie przyczyni się do podniesienia konkurencyjności gospodarki nie tylko gminy Unisław, ale także całego powiatu.

Pozostałe obszary, powiązane są z **uzupełniającymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi**:

Opis przedsięwzięć uzupełniających:

1. Remont budynku Gminnego Ośrodka Kultury (dawny Dwór) w miejscowości Unisław

Projekt dotyczy obiektu dworskiego znajdującego się pod nadzorem konserwatora zabytków, obejmującego budynek ulokowany w centrum wsi Unisław i przylegający do niego park. Zarówno sam budynek, jak i jego otoczenie stanowią centrum kulturalnej aktywności mieszkańców gminy, w budynku znajduje się bowiem Gminny Ośrodek Kultury w Unisławiu oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Dziś z oferty kulturalnej ośrodka, przygotowanej dla każdej z grup społecznych, w tym seniorów, korzysta średnio około 400 osób tygodniowo. Bardzo dużym problemem jest niszczenie budynku, powiązane z brakiem źródeł finansowania tego typu przedsięwzięć i relatywnie dużymi kosztami modernizacji obiektu wpisanego na listę obiektów znajdujących się pod nadzorem konserwatorskim. Stan budynku nie idzie w parze z jego wyposażeniem, w które w ostatnich latach zainwestowano z tzw. „Małych projektów” z PROW oraz środków z MKiDN. Niezadowolający stan budynku wpływa też niekorzystnie na estetykę otoczenia wsi zmodernizowanej za unijne fundusze. Ośrodek kultury zamierza rozszerzać swoją ofertę o dodatkowe sale tematyczne, jednak zanim to nastąpi muszą zostać wyremontowane wnętrza obiektu. Konieczne jest także przebudowanie niektórych pomieszczeń w celu poprawy ich funkcjonalności, w tym przystosowanie obiektu dla osób niepełnosprawnych i starszych, poprzez m.in. budowę specjalnych platform transportowych czy windy. Jest to o tyle uzasadnione, że w ramach powiązanego projektu społecznego, w pomieszczeniach budynku GOK w Unisławiu, zamierza się otworzyć dzienny dom pobytu dla osób starszych, co ma być odpowiedzią na rosnącą ilość seniorów i konieczność zapewnienia im kompleksowej oferty spędzenia czasu.

Działania zaplanowane w ramach inwestycji:

- opracowanie dokumentacji technicznej, w tym projektów budowlanych i wykonawczych
- nadzór inwestorski, nadzór nad robotami wymagany przepisami prawa
- wykonanie robót budowlanych zgodnie z dokumentacją projektową, obejmujących: wymianę oraz ocieplenie dachu i rynien, odrestaurowanie elewacji, odbudowę zabytkowej werandy, wymianę/ renowacja okien, modernizację instalacji elektrycznej i ppoż., montaż windy lub platform transportowych, modernizację sanitariatów, adaptację i wyposażenie pomieszczeń, podświetlenie fasady budynku, wymianę stolarki drzwiowej oraz prace pielęgnacyjne w otoczeniu obiektu.

W wyniku realizacji inwestycji zakłada się uzyskanie takich pozytywnych rezultatów jak: zwiększenie ilości odbiorców oferty kulturalnej, zmniejszenie ilości osób wykluczonych do tej pory z korzystania z oferty kulturalnej, rozszerzenie wachlarza oferty kulturalnej o zajęcia dla osób, które będą mogły swobodnie dotrzeć do budynku ośrodka, wzmocnienie integracji społecznej, poprawa warunków życia mieszkańców obszarów wiejskich, wzrost zainteresowania obszarem przez turystów oraz rozszerzenie oferty turystycznej o odrestaurowany obiekt.

2. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez organizację zajęć komputerowych

Projekt będzie polegał na organizacji zajęć komputerowych dla osób zagrożonych wykluczeniem. Zajęcia mają polegać na przekazaniu merytorycznej wiedzy z zakresu obsługi komputera oraz poszczególnych programów niezbędnych do prawidłowego posługiwania się sprzętem. W ramach projektu zakłada się zatrudnienie osób prowadzących warsztaty oraz zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnymi akcesoriami. Projekt odpowiada na zapotrzebowanie społeczeństwa, a szczególnie seniorów, którzy potrzebują pomocy przy obsłudze komputera, ale też i osób młodszych często zgłaszających braki w umiejętnościach pełnej obsługi komputerów, która teraz standardowo wymagana jest przez pracodawców.

Grupę docelową projektu stanowią osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (w tym m.in. osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne i o niskich kwalifikacjach), zamieszkujące na terenie Gminy Unisław.

3. Podniesienie umiejętności dzieci i młodzieży poprzez organizację specjalistycznych zajęć muzycznych i robotycznych

Projekt ma polegać na zorganizowaniu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych w szkołach na terenie gminy Unisław. Zadanie zakłada zorganizowanie szeregu godzin zajęć pozalekcyjnych, organizację wyjazdów do instytucji kultury, organizację koncertów w lokalnym środowisku, przejazdy uczniów na wspólne próby w Gminnym Ośrodku Kultury oraz zajęcia pozalekcyjne z zakresu

robotyki. Ponadto zakłada się wizyty w ośrodkach uniwersyteckich i zakładach pracy, w których używane są wysokiej jakości maszyny cyfrowe.

Inwestowanie w naukę gry na instrumentach muzycznych jest odpowiedzią na spadającą liczbę osób zajmujących się rozwijaniem pasji muzycznych. Zakłada się, że nowo zdobyte umiejętności mogą w przyszłości stać się źródłem zarobkowym – zatrudnieniem lub samozatrudnieniem – w postaci tworzenia grup muzycznych, kapel itp. Jest to również forma zachęcenia młodego pokolenia do kultywowania rodzimych tradycji.

W przypadku robotyki celem nadrzędnym jest zaszczepienie, szczególnie w młodym pokoleniu, zainteresowania naukami ścisłymi, a tym samym również do zawodami inżynieryjnymi.

Grupę docelową projektu stanowią dzieci i młodzież uczące się w poszczególnych szkołach na terenie gminy Unisław.

4. Przebudowa ulicy Reja w Unisławiu

Konieczność realizacji projektu podyktowany jest złym stanem technicznym dróg, brakami w infrastrukturze towarzyszącej oraz brakami urządzeń bezpieczeństwa ruchu, co przekłada się na ogólny problem jakim jest obniżony poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, stwarzający zagrożenie dla zdrowia i życia zarówno pieszych, jak i zmotoryzowanych użytkowników drogi. Niezadowalające parametry techniczne mają również przełożenie na stan środowiska naturalnego. Złe warunki na drodze, ograniczona płynność ruchu przekładają się na wyższe zużycie paliwa i co się z tym wiąże na podwyższony poziom produkcji szkodliwych spalin.

Działania zaplanowane w ramach projektu:

- opracowanie dokumentacji technicznej, projektów budowlanych, projektów wykonawczych i innych dokumentów niezbędnych dla realizacji inwestycji
- nadzór inwestorski, nadzór nad robotami wymagany przepisami prawa
- wykonanie robót budowlanych polegających na wybudowaniu obiektów zgodnie z dokumentacją projektową.

Realizacja inwestycji umożliwi uzyskanie takich pozytywnych rezultatów jak wzrost bezpieczeństwa ruchu, czy też poprawa warunków życia mieszkańców obszarów wiejskich. Dzięki realizacji projektu i poprawie infrastruktury technicznej Unisław stanie się atrakcyjnym miejscem dla przedsiębiorców na lokowanie swojej działalności. Zmodernizowana infrastruktura drogowa ułatwi kontakt z klientami, dostawcami oraz odbiorcami usług. Będzie również służyła mieszkańcom z obszaru rewitalizacji.

Grupa docelowa zgodna z priorytetem inwestycyjnym to mieszkańcy Gminy Unisław.

5. Przebudowa ulicy Kwiatowej w Unistawiu

Zasadność realizacji inwestycji podyktowana jest złym stanem technicznym dróg, brakami w infrastrukturze towarzyszącej oraz brakami w zakresie urządzeń bezpieczeństwa ruchu, co wiąże się z ogólnym problem jakim jest obniżony poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, stwarzającym zagrożenie dla zdrowia i życia zarówno pieszych, jak i zmotoryzowanych użytkowników dróg. Niezadowalające parametry techniczne mają również przełożenie na stan środowiska naturalnego. Złe warunki na drodze, ograniczona płynność ruchu przekładają się bowiem na wyższe zużycie paliwa, i co się z tym wiąże na podwyższony poziom produkcji szkodliwych spalin. Działania zaplanowane w ramach projektu:

- opracowanie dokumentacji techniczno-budowlanej i wykonawczej
- wykonanie robót budowlanych polegających na wybudowaniu obiektów zgodnie z dokumentacją projektową,
- nadzór inwestorski, nadzór nad robotami wymagany przepisami prawa.

Realizacja inwestycji umożliwi uzyskanie takich pozytywnych rezultatów jak:

- wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- poprawa warunków życia mieszkańców obszarów wiejskich.

Dzięki realizacji projektu i poprawie infrastruktury technicznej Unistaw stanie się atrakcyjnym miejscem dla przedsiębiorców na lokowanie swojej działalności. Zmodernizowana infrastruktura drogowa ułatwi kontakt z klientami, dostawcami oraz odbiorcami usług. Będzie również służyła mieszkańcom z obszaru rewitalizacji.

Grupa docelowa zgodna z priorytetem inwestycyjnym to mieszkańcy Gminy Unistaw.

6. Budowa budynku mieszkalnego dla wychowanków Domu Dziecka w Unistawiu

Planowany projekt polega na budowie placówki opiekuńczo-wychowawczej (domu dziecka) dla 14 wychowanków na działce zlokalizowanej w Unistawiu przy ul. Chełmińskiej. Zakłada się, że powstała placówka będzie mogła przyjąć rodzeństwa, które obecnie są rozdzielone z uwagi na ograniczone możliwości lokalowe. W tym celu, planowana jest budowa budynku parterowego z poddaszem przeznaczonym na cele mieszkalne o powierzchni użytkowej około 230 m², wraz z zagospodarowaniem terenu. Budynek wybudowany zostanie w technologii tradycyjnej udoskonalonej. Wyposażony zostanie we wszystkie niezbędne instalacje. Do wytwarzania ciepła planowane jest wykorzystanie pompy ciepła ze wspomaganie grzałką elektryczną.

W ramach inwestycji planuje się następujące działania:

- opracowanie dokumentacji techniczno-budowlanej
- budowę domu wraz z zagospodarowaniem terenu
- wyposażenie budynku.

Grupę docelową stanowią dzieci/ młodzież wymagające umieszczenia w placówce opiekuńczo – wychowawczej z uwagi na brak właściwej opieki ze strony opiekunów prawnych.

7. Zajęcia rozwijające przedsiębiorczość i zaradność życiową wychowanków

Projekt będzie polegał na organizacji zajęć dla wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej. Zajęcia mają polegać na przekazaniu merytorycznej wiedzy z zakresu podstaw przedsiębiorczości oraz przygotować wychowanków do radzenia sobie w życiu codziennym po opuszczeniu placówki.

Grupę docelową projektu mają stanowić wychowankowie nowopowstałej placówki opiekuńczo-wychowawczej (domu dziecka).

8. Przeciwdziałanie strukturalnemu bezrobociu – stworzenie animatora lokalnej społeczności

Projekt wynika z chęci ożywienia świetlic wiejskich funkcjonujących na terenie Gminy Unisław oraz jak najlepszego wykorzystania posiadanych zasobów infrastrukturalnych. Celem jest przywrócenie funkcji, jakie w założeniach powinna pełnić świetlica wiejska (stanowienie centrum kultury lokalnej, organizowanie mieszkańcom czasu wolnego, integrowanie społeczności) poprzez przeszkolenie i zatrudnienie animatorów lokalnej społeczności. Działania zaplanowane w ramach projektu:

- zdobywanie kompetencji kluczowych poprzez udział w szkoleniach poprawiających sytuację na rynku pracy - szkolenie dla 15 osób bezrobotnych m.in.: z zakresu komunikacji interpersonalnej, kompetencji i umiejętności społecznych, asertywności, pracy w grupie, analizy potencjałów, potrzeb i zasobów, planowania projektów, w oparciu o gotowe scenariusze zajęć przygotowane na potrzeby realizacji projektu;
- zakup do każdej świetlicy wiejskiej wyposażenia i materiałów (zakup komputerów z dostępem do Internetu, drukarek, gier edukacyjnych, podręczników etc.) oraz sprzętu sportowego (stoły do tenisa, piłki etc.);
- zatrudnienie w ramach projektu w świetlicach wiejskich 7 osób (animatorów lokalnej społeczności) na okres 6 miesięcy (maj-grudzień 2018r.), które będą aktywizowały mieszkańców poprzez zajęcia dla dzieci i dorosłych tj. obsługa komputera, czy gry i zabawy edukacyjne;
- w ramach projektu przewiduje się organizację szeregu przedsięwzięć (m.in. konkursy, festyny i inne imprezy na szczeblu gminnym/powiatowym), których celem będzie prezentacja dokonań poszczególnych świetlic, integracja mieszkańców regionu oraz wymiana doświadczeń uczestników projektu.

Realizacja projektu przyczyni się do: aktywizacji osób bezrobotnych z terenu Gminy Unisław poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, wzrostu integracji społecznej mieszkańców, zmniejszenia bezrobocia na terenie Gminy Unisław, a także ożywienia świetlic wiejskich, które staną się centrami życia społeczno-kulturalnego wsi.

Grupa docelowa – osoby powyżej 29 roku życia znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne i o niskich kwalifikacjach, zamieszkujące na terenie Gminy Unisław.

9. Prowadzenie na terenie gminy Unisław świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia i opieki

Głównym celem projektu jest wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez pomoc rodzinie w funkcji opiekuńczo – wychowawczej, dzięki prowadzeniu 3 świetlic środowiskowych na terenie gminy Unisław. Dzieci z rodzin ubogich materialnie oraz zaniedbanych wychowawczo bardzo często nie posiadają wystarczającej opieki, przeżywają wiele doświadczeń traumatycznych i należą do tzw. grupy ryzyka. W rodzinach tych występują zaniedbania, brak opieki, alkoholizm oraz przemoc, co skutkuje kolejnymi problemami, takimi jak wagarowanie, przemoc rówieśnicza, sięganie po alkohol czy narkotyki. Sposobem na ograniczenie problemów na jakie zagrożone są dzieci i młodzież jest prowadzenie na terenie gminy Unisław świetlicy środowiskowej. Organizowane w nich zajęcia mają umożliwić wychowankom skorzystanie z opieki wychowawczej i dydaktycznej oraz realizowanych działań profilaktycznych. Projekt ma na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z terenu gminy Unisław poprzez organizację zajęć w świetlicy środowiskowej. Zajęcia te mają nie tylko przygotowywać dzieci i młodzież do następnego etapu edukacji, ale przede wszystkim do lepszego, mądrego, odpowiedzialnego za siebie i innych życia. W świetlicy planuje się realizować podstawową opiekę pedagogiczną i wychowawczą adresowaną do jej wychowanków m.in. pomoc w nauce, pomoc psychologiczną, pomoc w pokonywaniu kryzysów szkolnych, rodzinnych i osobistych, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej, profilaktyki uzależnień, poznawania i likwidowania źródeł agresji i patologicznych postaw oraz zachowań, przestrzegania przepisów prawa itd. W ramach projektu przewiduje się zatrudnienie co najmniej 1 wychowawcy/animatora na każdej świetlicy środowiskowej, zakup wyposażenia świetlicy oraz niezbędnych pomocy dydaktycznych.

Grupę docelową projektu stanowią będą dzieci i młodzież zamieszkujące lub uczące się na terenie gminy Unisław.

10. „Złota jesień dla Seniora” – utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych na terenie gminy Unisław

W obliczu nasilającego się zjawiska starzenia się społeczeństwa pojawia się problem uczestnictwa seniorów w różnych dziedzinach życia społecznego. Niska aktywność społeczna seniorów jest uwarunkowana licznymi czynnikami, m.in. pogarszaniem się stanu zdrowia, złą sytuacją materialną skutkującą zmniejszeniem oczekiwań i potrzeb co do jakości życia, poczuciem osamotnienia i marginalizacji, ogólną niechęcią do aktywności społecznej, dużym zaangażowaniem w życie rodzinne (m.in. opieka nad wnukami), niewystarczającymi kompetencjami cyfrowymi w grupie osób starszych. Przejawianie aktywności aż do późnej starości jest jednym z warunków jak najdłuższego zachowania dobrej kondycji fizycznej i psychicznej. Co bardzo istotne, ze społecznego punktu widzenia, ludzie starsi to osoby o ogromnym doświadczeniu życiowym, którzy ze względu na posiadaną dojrzałość i mądrość życiową, powinni pełnić rolę wychowawczą, doradczą, a nawet kierowniczą w społecznościach lokalnych.

Projekt zakłada poprawę jakości życia oraz aktywizację osób starszych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z terenu gminy Unisław poprzez utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów. Dzięki utworzeniu dziennego domu pobytu osoby starsze będą miały możliwość podejmowania różnych form aktywności, które będą odpowiadałyby ich oczekiwaniom i zainteresowaniom, a także będą miały okazję do nawiązywania kontaktów z osobami w podobnym wieku, co niewątpliwie przyczyni się do umacniania więzi między mieszkańcami gminy Unisław. Ponadto, dzięki podejmowaniu różnorodnych form aktywności najstarsi mieszkańcy gminy Unisław dłużej zachowają dobrą formę psychiczną i fizyczną – nadal będą czuli się potrzebni w społeczeństwie, przez co problem samotności i poczucia nieprzydatności osób starszych i samotnych zostanie znacząco zminiamalizowany. Działania zaplanowane w projekcie:

- zorganizowanie zajęć dla seniorów - zajęcia usprawniające ruchowo, rekreacyjne, manualne, kulturalne i edukacyjne i innych w zależności od potrzeb usługobiorców i możliwości placówki, wycieczki, wystawy, kiermasze, spotkania okolicznościowe;
- objęcie osób starszych specjalistyczną opieką psychologiczną;
- zapewnienie pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz udzielanie wsparcia w zachowaniu więzi rodzinnych;
- zorganizowanie szkolenia z zakresu opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi dla 2 osób, które będą zatrudnione w dziennym domu pobytu;

- zapewnienie osobom opiekującym się osobami starszymi wsparcia edukacyjnego, które pozwoli na przygotowanie rodzin i opiekunów do sprawowania prawidłowej opieki domowej;
- remont pomieszczeń Gminnego Ośrodka Kultury, w którym znajdować się będzie dzienny dom pobytu wraz z dostosowaniem istniejącej infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie istniejących barier architektonicznych);
- zakup niezbędnego wyposażenia m.in. meble, sprzęt RTV, sprzęt rehabilitacyjny etc., a także zakup materiałów niezbędnych do prowadzenia zajęć.

Grupę docelową projektu stanowią osoby starsze, zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z terenu gminy Unisław. Wsparciem objętych zostanie 15 osób.

11. „Dzienny opiekun szansą powrotu na rynek pracy” - wdrożenie pozainstytucjonalnej opieki dziennej nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie gminy Unisław

Na terenie Gminy Unisław nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza organizująca opiekę nad dziećmi do lat 3 – nie ma żłobka lub oddziału żłobkowego, ani klubu dziecięcego. Brak ofert opieki nad dziećmi do lat 3 sprawia, że część rodziców, szczególnie kobiet, ma ograniczone możliwości dotyczące aktywności zawodowej po urlopie macierzyńskim.

Głównym celem projektu jest zminimalizowanie problemu niedostatecznej liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz umożliwienie efektywnego godzenia życia zawodowego i rodzinnego 10 rodzicom/opiekunom prawnym dzieci w wieku od 20 tygodnia życia do lat 3 z terenu Gminy Unisław, dzięki funkcjonowaniu usług dziennego opiekuna. Koszt wynagrodzenia dziennego opiekuna będzie pokryty ze środków projektu. Opiekunowie będą mieli zapewnione ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej przez czas trwania projektu. Rodzice/opiekunowie prawni dzieci będą zobowiązani do zapewnienia podstawowej wyprawki dla dziecka, w tym środki higieniczne oraz posiłki. Dzienny opiekun sprawować będzie opiekę w swoim lokalu nad maksymalnie pięciorgiem dzieci w wieku do lat 3 (lub maksymalnie nad trojgiem, jeśli w grupie znajdzie się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia, jest niepełnosprawne lub wymaga szczególnej opieki) przez maksymalnie 10 godzin dziennie, w dni robocze, przez 12 miesięcy. Lokal dziennego opiekuna zostanie wyposażony np. w łóżeczko turystyczne, krzesółko, stół, apteczkę, bramki, przewijak, komplet zabawek edukacyjnych. W ramach projektu przeprowadzona zostanie kampania informacyjno-promocyjna, której zadaniem będzie dotarcie do szerszego grona odbiorców i zachęcenie mieszkańców zarówno do pracy w charakterze dziennego opiekuna, jak również rodziców do korzystania z tej formy opieki nad dziećmi.

W ramach projektu przeszkolonych zostanie 15 osób zamieszkujących na terenie Gminy Unisław, które chcą podjąć zlecenie w formie dziennego. Szkolenie zostanie przeprowadzone

w wymiarze 160h, z czego 30h dotyczyć będzie praktyk zawodowych w instytucjach opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku do 3 lat. Po ukończeniu szkolenia, uczestnicy otrzymają zaświadczenie, potwierdzające kwalifikacje i uprawnienia do pracy jako Dzienny opiekun. Podczas szkolenia uczestnicy dowiedzą się, jak zapewnić dzieciom właściwą opiekę pielęgnacyjną oraz edukacyjną, jakie zajęcia opiekuńczo – wychowawcze oraz edukacyjne sprzyjają rozwojowi psychomotorycznemu dzieci. Dzienny opiekun zdobędzie także wiedzę i umiejętności z zakresu medycyny ratunkowej - każdy opiekun w ramach szkolenia na Dziennego opiekuna przejdzie egzamin z pielęgniarką z zakresu udzielania dziecku pierwszej pomocy. Ponadto uczestnicy szkolenia nabędą gruntowną wiedzę pedagogiczną i psychologiczną z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3. W zależności od preferencji uczestników szkolenie będzie mogło odbywać się w trybie weekendowym (wówczas będzie trwało 3 m-ce) lub w trybie dziennym (czas trwania – 1 miesiąc). Jeśli kandydat na dziennego opiekuna, będzie posiadał kwalifikacje: pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania przedszkolnego lub wczesnoszkolnego lub pedagoga opiekuńczo-wychowawczego to będzie tylko zobowiązany do odbycia 40-godzinnego szkolenia uzupełniającego. Do odbycia szkolenia nie będzie zobowiązana osoba, która pracowała z dziećmi w wieku do lat 3 przez okres, co najmniej 12 miesięcy bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia, jako dzienny opiekun. W ramach projektu przewiduje się zatrudnienie: księgowej, koordynatora projektu, osoby do administracyjnej obsługi projektu, osoby do obsługi kadrowo-płacowej.

Realizacja projektu na terenie Gminy Unisław przyniesie wiele korzyści wśród których można wymienić m.in.: stworzenie miejsc opieki dających rodzicom gwarancję indywidualnego podejścia do dziecka w warunkach domowych; krótki czas zorganizowania profesjonalnej opieki dla dzieci do lat 3 (głównym wymogiem jest przeszkolenie dziennego opiekuna i jego niekaralność); szeroki zakres swobody regulowania warunków pracy dziennego opiekuna i sprawowania opieki, możliwość elastycznego ustalania czasu i okresu sprawowania opieki (czas i okres opieki może być dopasowany do indywidualnych potrzeb rodziców); stworzenie rodzicom/opiekunom prawnym możliwości powrotu na rynek pracy; aktywizacja osób bezrobotnych i wpływy do gminy z tytułu podatków;

Grupa docelowa – projekt skierowany jest w szczególności do: osób wychowujących dzieci do lat trzech, które chcą powrócić na rynek pracy; mam, które w domu opiekują się swoim dzieckiem i mogą również zająć się maluchami np. sąsiadów; osób chcących pracować w charakterze opiekuna dziennego; opiekunek dziecięcych, niań, babć, cioc, które do tej pory opiekowały się dziećmi „na czarno” i mają warunki lokalowe sprzyjające opiece nad maluchami.

12. Wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Unisław

Realizacja projektu podyktowana została dostrzeżeniem jednego z najistotniejszych problemów systemu oświaty, jakim jest niedostateczna jakość kształcenia na wszystkich etapach edukacji, szczególnie uczniów z obszarów wiejskich, którzy mają nierówny dostęp do atrakcyjnej oferty edukacyjnej. Celem głównym projektu jest rozwijanie kompetencji kluczowych oraz kształtowanie umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów z terenu gminy Unisław poprzez udział w dodatkowych zajęciach matematyczno-przyrodniczych, informatycznych, językowych, doradztwie edukacyjno-zawodowym, zajęciach socjoterapeutycznych oraz psychologicznych. Działania zaplanowane w projekcie mają za zadanie popularyzowanie nauki oraz przełamanie stereotypów dotyczących nauk ścisłych, które są przez uczniów postrzegane jako trudne, niezrozumiałe, przeznaczone wyłącznie dla niewielkiej liczby osób posiadających wyjątkowe predyspozycje. Zakłada się, że działania te spowodują większe zainteresowanie naukami ścisłymi i w przyszłości przełożą się na wybór studiów o kierunkach technicznych i ścisłych. Celem jest także zmiana postaw nauczycieli, którzy dzięki wsparciu będą mogli zastępować tradycyjne metody nauczania, w którym dominuje metoda jednokierunkowego przekazywania wiedzy od nauczyciela do ucznia, metodą badawczą poprzez doświadczenia i eksperymenty, które stawiają ucznia w centrum procesu edukacyjnego, aktywizują go, dają wyzwania i pozwalają rozwijać indywidualne talenty. Działania zaplanowane w projekcie:

- zorganizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych z przedmiotów ścisłych (matematyczno-przyrodniczych, informatycznych), podczas których wykorzystywane będą metody eksperymentu naukowego; część zajęć odbywać będzie się w szkołach, ale planuje się także wyjazdowe warsztaty np. w Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu etc. Młodzież będzie motywowana do udziału w olimpiadach, kursach, turniejach, warsztatach, pracach badawczych.
- zorganizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych z języka angielskiego, które ukierunkowane będą na złamanie barier używania języka mówionego, zdobycie umiejętności posługiwania się tzw. „żywym językiem”;
- objęcie młodzieży wsparciem w planowaniu ścieżki i kariery zawodowej poprzez udział w warsztatach z doradztwa zawodowego;
- objęcie specjalistyczną opieką psychologiczną i socjoterapeutyczną uczniów mających trudności w nauce, mających specjalne potrzeby edukacyjne;
- zorganizowanie szkolenia dla nauczycieli, dzięki którym nabędą oni wiedzę merytoryczną oraz rozwój umiejętności prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metody badawczej polegającej na doświadczeniach i eksperymentach naukowych;

- zakup pomocy dydaktycznych i wyposażenia m.in. multimedialne programy edukacyjne, plansze interaktywne, bazy zadań testowych, multimedialne słowniki i encyklopedie etc.;
- wyposażenie dla pracowni szkolnych – zakup specjalistycznego sprzętu i oprogramowania multimedialnego szkolnych pracowni przedmiotów przyrodniczych oraz językowych;
- zorganizowanie obozu językowego.

Grupę docelową - zgodnie z priorytetem inwestycyjnym – stanowić będą uczniowie i wychowankowie oraz nauczyciele szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne. W projekcie udział weźmie 180 uczniów oraz 15 nauczycieli z terenu gminy Unisław.

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszu na obszarze objętym RP

Komplementarność projektów została zapewniona już na etapie planowania oraz konsultowania Programu Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023 z lokalną społecznością. Wszystkie opisane w poprzednim rozdziale działania mają działać w sposób dopełniający się, co oznacza to, że ich realizacja ma w jak największym zakresie wpływać na zminimalizowanie, bądź zniwelowanie występujących, zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, a jednocześnie wywoływać ich wzajemny efekt wzbudzenia.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne (podstawowe i uzupełniające) skoncentrowane są przede wszystkim na ich oddziaływaniu pobudzającym aktywność społeczną mieszkańców Gminy, a w szczególności osób zamieszkujących OR, przy jednoczesnym zapewnieniu rewitalizacji istniejącej infrastruktury.

Podstawowy cel rewitalizacji, jakim jest pobudzenie społeczno-gospodarcze mieszkańców gminy zostanie osiągnięty poprzez realizację komplementarnych projektów/przedsięwzięć podstawowych, dotyczących wsparcia rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (stworzenie Inkubatora przedsiębiorczości, jako bazy lokalowej i administracyjno-prawnej dla osób prowadzących lub planujących prowadzić działalność gospodarczą na terenie gminy oraz organizowanie na terenie Inkubatora szeregu szkoleń i kursów) oraz realizację wspomagających je przedsięwzięć z listy uzupełniającej i obejmujących takie działania jak: zapewnienie bezpieczeństwa na drogach (poprawa infrastruktury drogowej i szkolenia z zakresu bezpieczeństwa drogowego), aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców (modernizacja GOK w Unisławiu, organizacja szeregu zajęć dla mieszkańców i utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych na terenie GOK, wdrożenie pozainstytucjonalnej opieki dziennej nad dziećmi w wieku do lat 3 ułatwiającej powrót rodziców/opiekunów na rynek pracy, prowadzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia i opieki, a także stworzenie animatora lokalnej społeczności w celu przeciwdziałania strukturalnemu bezrobociu), czy też rozwój dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy z uwzględnieniem działań o charakterze proekologicznym (przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez organizację zajęć komputerowych, podniesienie umiejętności dzieci i młodzieży poprzez organizację specjalistycznych zajęć muzycznych i robotycznych, zajęcia z zakresu

wiedzy przyrodniczej i kształtowania postaw proekologicznych, działania związane z wyrównywaniem szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy). Powyższe działania zaplanowano w taki sposób aby zapewnić ich wzajemne oddziaływanie na siebie, zgodnie z zasadą synergii.

➤ **Komplementarność przestrzenna**

Aspekt procesu rewitalizacji dotyczący tego zagadnienia został zapewniony na etapie wyznaczania obszarów rewitalizacji, terenów na których realizowane będą przedsięwzięcia rewitalizacyjne. To właśnie wtedy, przy zachowaniu zasad delimitacji wyznaczono obszary, na których podejmowane działania cechujące się efektywnością w sensie Pareto. Promieniowanie pozytywnego oddziaływania w wybranych punktach wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców (zwłaszcza w zakresie sfery społecznej) całego obszaru administracyjnego Gminy.

➤ **Komplementarność problemowa**

Wybór projektów rewitalizacyjnych został przeprowadzony z zachowaniem szczególnej ostrożności, w oparciu o diagnozę obszarów rewitalizacji Gminy Unisław (z uwzględnieniem sfery społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz gospodarczej). Działania, które w ramach niniejszego dokumentu zostaną zrealizowane na terenie Gminy Unisław, mają na celu zminimalizowanie bądź zniwelowanie istniejących problemów, z którymi borykają się jej mieszkańcy.

➤ **Międzyokresowa**

Gmina Unisław, ze względu na swoje uwarunkowania jest gminą wiejską, w perspektywie 2007-2013 działania rewitalizacyjne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego prowadzone były tylko dla gmin miejskich/miast powyżej pięciu tysięcy mieszkańców. Zatem zgodnie w rozumieniu Zasad Programowania Przedsięwzięć Rewitalizacyjnych nie zachodzi komplementarność międzyokresowa. Jednakże projekty opisane w rozdziale dziewiątym będą uzupełniać projekty zrealizowane w ramach polityki spójności 2007-2013 na obszarze rewitalizacji Gminy Unisław.

Tabela 21. Projekty zrealizowane w ramach polityki spójności 2007-2013 na obszarze rewitalizacji Gminy Unisław

Tytuł projektu	Komplementarność
<p>„Termomodernizacja budynku szkoły oraz Sali gimnastycznej wraz z łącznikiem w Unisławiu” 2010-2011</p>	<p>Zakres projektu dotyczy między innymi następujących robót:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demontaż płyt eternitowych, • odbudowa kominów, • montaż pokrycia dachu z dachówki, • wymiana rynien, • wymiana instalacji odgromowej, • docieplenie ścian zewnętrznych, • docieplenie poddasza wełną mineralną, • wykonanie tynków elewacyjnych, • montaż podokienników.
<p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Unisław 2007-2013</p>	<p>Budynek Urzędu Gminy w Unisławiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymiana stolarki okiennej, - wymiana podokienników, - docieplenie ścian zewnętrznych, - docieplenie stropodachu przy pomocy granulatu wełny mineralnej wdmuchiwanego w przestrzeń stropodachu, - wymiana rynien i rur spustowych, - wymiana obróbek blacharskich, - wymiana instalacji odgromowej, - wykonanie tynków elewacyjnych.
<p>„Usunięcie barier architektonicznych w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Unisławiu” 2006</p>	<p>Zakres realizacji projektu dotyczył:</p> <ul style="list-style-type: none"> • montażu dźwigu dla niepełnosprawnych, • przebudowy hallu i wiatrołapu, • wykonania pochylni, • montażu balustrady ochronnej klatki schodowej, • adaptacji sanitariatu dla osób niepełnosprawnych..
<p>„Rusz głową” 2007-2013</p>	<p>Projekt miał na celu stworzenie warunków równych szans edukacyjnych uczennic i uczniów, w tym uczennic i uczniów niepełnosprawnych z gminy Unisław w roku 2014-2015 w zakresie realizacji: zajęć rozwijających kompetencje kluczowe, ścieżek edukacyjnych, doradztwa edukacyjno-zawodowego, zajęć dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, zajęć przygotowujących do egzaminów gimnazjalnych i matury.</p>
<p>„Radosne dzieciństwo przedszkola w Unisławiu” 2011-2012</p>	<p>Edukacja przedszkola oparta była na indywidualnych umiejętnościach poznawczych poprzez doświadczanie, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań. Szczególny nacisk położono na rozwój umiejętności edukacyjnych – pamięci i mowy. wzbogacanie słownictwa i wiedzy. Nauczyciel przeprowadził cykl zajęć o tematyce równościowej, przedstawiające różnicowanie społeczne, akcentujące różnorodność oraz wspierające szacunek.</p>

Źródło: Dane UG Unisław

➤ **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna**

Zgodność z zasadą komplementarności proceduralno-instytucjonalnej została szerzej opisana w rozdziale 13 niniejszego opracowania *System zarządzania realizacją programu rewitalizacji*. Całość przebiegu procesu realizacji założeń niniejszego programu będzie nadzorowana przez specjalnie do tego powołany Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji. Zespół został stworzony, aby zapewnić pełną partycypacji związanych wszystkich ostatecznych beneficjentów Programu.

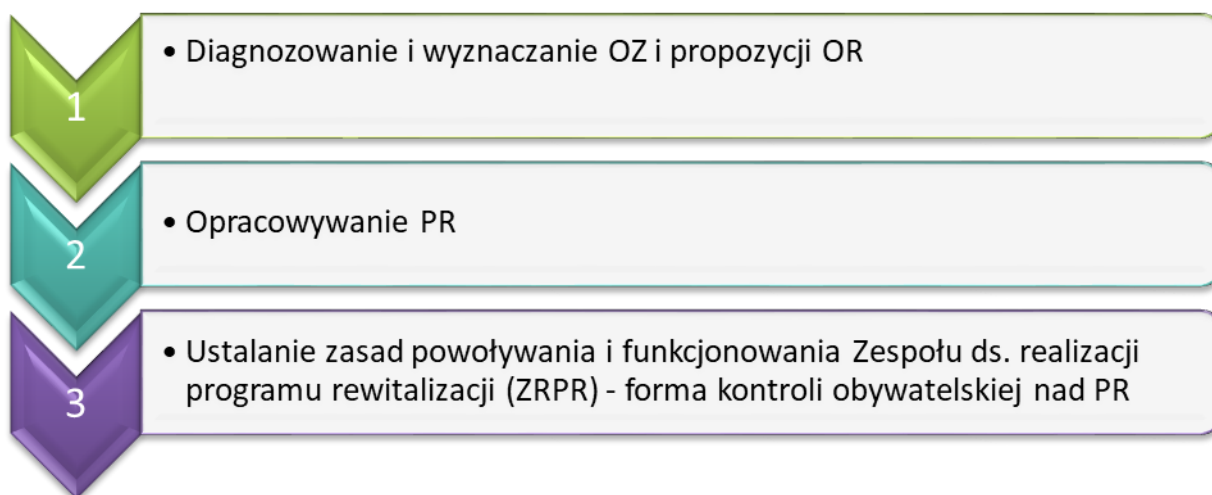
➤ **Komplementarność finansowa**

Dokładne zastosowanie zasady komplementarności finansowej zostało zaprezentowane w rozdziale 12 Programu Rewitalizacji pn. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych*. W fazie planowania finansowania projektów rewitalizacyjnych uwzględniono możliwość skorzystania głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Finansowanie zostało dobrane w taki sposób aby jak najefektywniej (według kryterium finansowego) zrealizować cele Programu Rewitalizacji dla Gminy Unisław na lata 2016-2023.

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców w procesie rewitalizacji

Zgodnie z założeniami, niezbędnym elementem rewitalizacji jest realna partycypacja społeczna, dlatego też już na etapie przygotowywania dokumentu „Program Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023”, był on konsultowany z szerokim gronem potencjalnych beneficjentów i odbiorców obejmujących: mieszkańców gminy, właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości, przedsiębiorców (podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą), przedstawicieli organizacji społecznych, czy też kół zainteresowań, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i organów władzy publicznej, a w szczególności ze społecznością terenów wyznaczonych do rewitalizacji. Zadania związane z partycypacją społeczną obejmowały m.in. organizowanie spotkań konsultacyjnych, przeprowadzanie badań ankietowych, kampanii informacyjno-promocyjnych oraz edukacyjnych. Koncentracja działań, z wykorzystaniem różnych technik i narzędzi aktywizacji oraz włączenia społecznego, w przygotowanie i opracowanie programu rewitalizacji, przełożyło się na jego ostateczny kształt, w jak najszerszy sposób odpowiadający zidentyfikowanym problemom i potrzebom obszaru rewitalizacji i jego mieszkańców. Na poniższym diagramie przedstawiono trzy główne obszary tematyczne na których realizowana była partycypacja obywatelska (społeczna):

Schemat 4. Obszary tematyczne na których realizowana była partycypacja obywatelska (społeczna)

Źródło: Opracowanie własne

W celu prawidłowego i rzetelnego przeprowadzania prac nad Programem Rewitalizacji, a w tym w szczególności nadzorowania przebiegu procesu partycypacji społecznej, władze Gminy powołały do życia Zespół ds. Opracowania Programu Rewitalizacji. Dodatkowo, poza powołaniem zespołu, władze na stronie internetowej Gminy oraz na stronie BIP stworzyły zakładkę, zawierającą ogólnodostępne informacje dot. programu rewitalizacji oraz przebiegu prac nad niniejszym dokumentem. W ramach akcji informacyjno-promocyjnej wykorzystano także lokalne media - na łamach gazety „Unislavia” (nr 5 i 7) ukazały się informacje o mających się odbyć konsultacjach społecznych.

Proces konsultacji społecznych poddawany był cyklicznej ocenie, mającej na celu skorygowanie i skoncentrowanie działań oraz zakresu form promocji, tak aby partycypacja społeczna była możliwie najpełniejsza i najefektywniejsza.

W pierwszej fazie opracowania dokumentu, tj. obejmującego diagnozę oraz wyznaczenie obszaru zdegradowanego wraz z obszarem rewitalizacji zorganizowano spotkanie prezentujące wstępne wyniki badań, na które stawili się zaproszeni mieszkańcy i przedsiębiorcy z obszaru Gminy Unisław. Odbyło się ono 13 lipca br. Przed spotkaniem oraz w trakcie całego trzytygodniowego etapu konsultacji wszystkie zainteresowane osoby miały możliwość zapoznania się z upublicznionymi na stronach UG informacjami dot. pierwszych pięciu rozdziałów Programu Rewitalizacji oraz prezentacją wyjaśniającą istotę działań rewitalizacyjnych. Podczas spotkania konsultacyjnego odbyły się warsztaty grupowe dotyczące wstępnie wyznaczonego obszaru zdegradowanego i rewitalizacji oraz propozycji działań rewitalizacyjnych. Ponadto mieszkańcy mieli możliwość wypełnienia ankiety i formularza uwag dot. opracowywanego programu. Ankiety i formularze w formie papierowej i elektronicznej, przez cały czas trwania konsultacji, udostępnione były w Urzędzie i na stronie www Gminy. Następnie zebrane dane zostały przeanalizowane i uwzględnione podczas prac nad Programem.

Zdjęcie 2. Zajęcia warsztatowe, które odbyły się podczas spotkania konsultacyjnego

Źródło: Dane własne Gminy

Zdjęcie 3 Zajęcia warsztatowe, które odbyły się podczas spotkania konsultacyjnego

Źródło: Dane własne Gminy

Podobny schemat postępowania zastosowano podczas kolejnych etapów konsultacji, dotyczących powołania Zespołu ds. Rewitalizacji, którego zadaniem jest monitoring realizacji działań rewitalizacyjnych oraz omówienia z lokalną społecznością całości opracowywanego Programu

Rewitalizacji. Spotkanie prezentacyjne dot. całego PR odbyło się dnia 03.11.2016 r. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele społeczności lokalnej, przedsiębiorców i innych grup działających na terenie Gminy. Przed kolejnymi etapami konsultacji na stronie internetowej gminy także udostępniono prezentacje zawierające kluczowe informacje dot. programu, jak i propozycje odnoszące się do składu i sposobu funkcjonowania Zespołu ds. Rewitalizacji. Mieszkańcy, jak poprzednio, mieli możliwość wypełnienia ankiety i formularza uwag dot. opracowywanego programu i Zespołu ds. rewitalizacji - w wersji elektronicznej i papierowej, przez cały okres trwania konsultacji.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze wyniki konsultacji, m.in. wskazane przez mieszkańców mocne i słabe strony gminy, szanse i zagrożenia oraz proponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Wyniki Etapu I konsultacji dotyczących wyznaczonego wstępnie obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji oraz propozycji działań rewitalizacyjnych

Wśród mocnych stron Gminy Unisław najczęściej wskazywano:

1. Dobra lokalizacja Gminy pomiędzy Toruniem, a Bydgoszczą
2. Duży potencjał kapitału społecznego (ponad 67% stanowią osoby w wieku produkcyjnym, od 4 lat spada liczba migracji poza teren Gminy)
3. Rozwijający się sektor handlu i usług oraz przemysł meblarski
4. Zasobna infrastruktura sportowa

Wśród słabych stron najczęściej wskazywano:

1. Brak inkubatora przedsiębiorczości, a tym wsparcia dla przedsiębiorców
2. Wysokie bezrobocie, a szczególnie wśród kobiet, osób wchodzących na rynek pracy po ukończeniu szkoły oraz osób długotrwale bezrobotnych
3. Niekorzystne trendy demograficzne (niski przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa)
4. Utrzymująca się liczba osób korzystających z pomocy GOPS
5. Słaby stan techniczny dróg na terenie Gminy

Wśród najważniejszych szans Gminy wskazywano:

1. Rewitalizacja terenów zdegradowanych
2. Możliwość pozyskania znacznych środków z UE na potrzeby lokalnego rozwoju
3. Przychylność władz samorządowych dla potencjalnych inwestorów

Wśród najważniejszych zagrożeń mieszkańcy wskazali przede wszystkim brak należytego zabezpieczenia finansowego z Budżetu Państwa na realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaproponowane przez mieszkańców:

1. Projekty infrastrukturalne:

- Utworzenie Inkubatora przedsiębiorczości w Unistawiu
- Renowacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Unistawiu
- Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Raciniewo
- Modernizacja dróg lokalnych

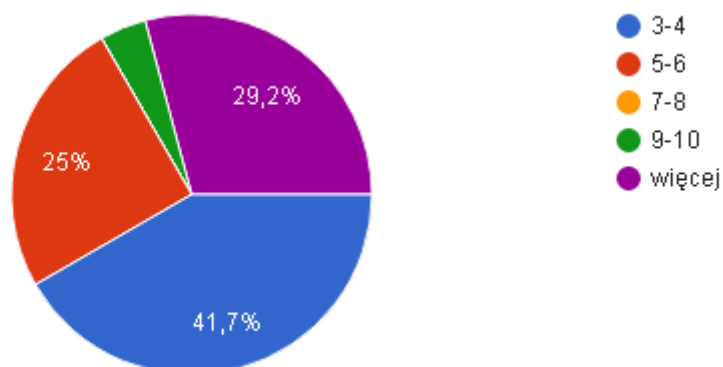
1. Projekty o charakterze przede wszystkim społecznym

- Kurs dla przyszłych animatorów świetlic wiejskich
- Wsparcie dla przedsiębiorców i osób chcących założyć własną działalność gospodarczą
- Zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych w Gminnym Ośrodku Kultury w Unistawiu (z zakresu robotyki, zajęcia dla dorosłych zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu, zajęcia rehabilitacyjne, kulturalne etc. dla osób starszych w ramach dziennego domu pobytu dla osób starszych)
- Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży przeprowadzane w Ośrodku Edukacji Łowieckiej w Raciniewie

Wyniki Etapu II konsultacji dotyczących Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji

Podsumowanie odpowiedzi na pytanie dotyczące **ilości osób** mających wejść w skład przyszłego Zespołu ds. Reallizacji Programu Rewitalizacji:

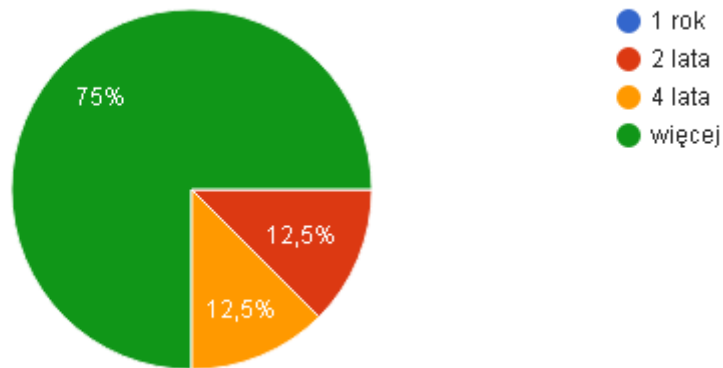
Wykres 1. Wyniki badań ankietowych – ilość osób mających wejść w skład ZRPR

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie odpowiedzi na pytanie dotyczące **długości kadencji** członków Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji:

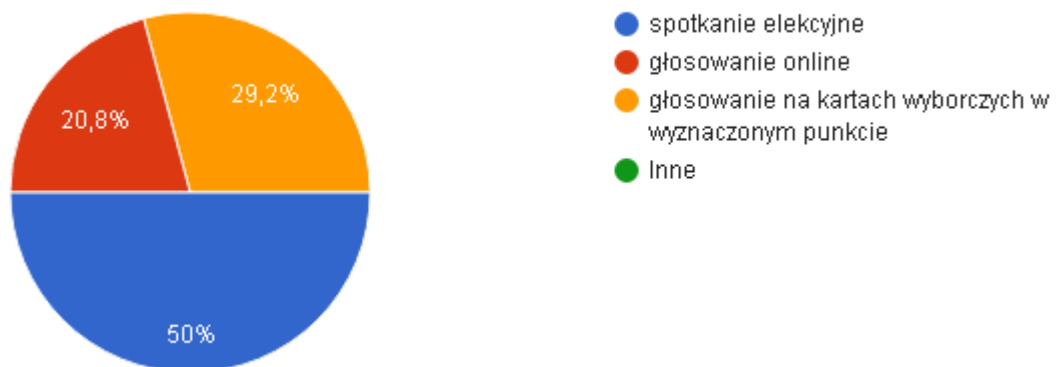
Wykres 2. Wyniki badań ankietowych – długość kadencji członków ZRPR

Źródło: Opracowanie własne

Wykres przedstawiający kompilację odpowiedzi na pytanie dotyczące **sposobu powoływania** członków Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji:

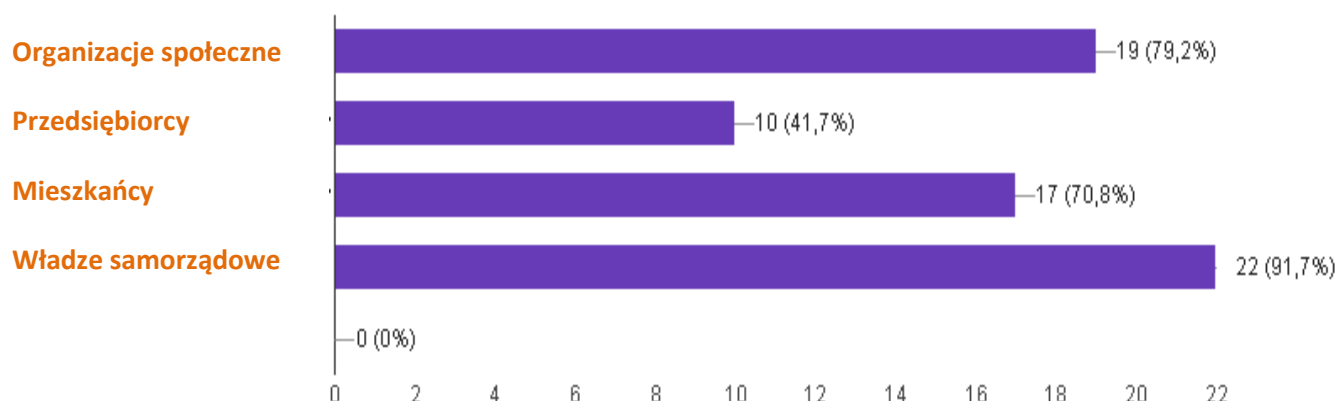
Wykres 3. Wyniki badań ankietowych – sposób wyłaniania członków ZRPR

Źródło: Opracowanie własne

Wykres przedstawiający kompilację odpowiedzi na pytanie dotyczące **reprezentacji poszczególnych grupy społecznych**, które miałyby wejść w skład Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji:

Wykres 4. Wyniki badań ankietowych – grupy społeczne mające wejść w skład ZRPR

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki Etapu III konsultacji dotyczących zatwierdzenia przez społeczność lokalną całości opracowywanego Programu Rewitalizacji dla Gminy Unisław na lata 2016-2023

1. Na pytanie „Czy Pani/Pan zgadza się z wyznaczonym obszarem zdegradowanym na terenie Gminy, który obejmuje miejscowości: Błoto, Bruki Kokocka, Grzybno, Kokocko, Raciniewo, Stablewice oraz Unisław?” 100% ankietowanych udzieliło odpowiedzi - **TAK**.
2. Na pytanie „Czy Pani/Pan zgadza się z wyznaczonym obszarem rewitalizacji na terenie Gminy (przed delimitacją), który obejmuje: miejscowość Unisław oraz Raciniewo?” 100% ankietowanych udzieliło odpowiedzi – **TAK**.
3. Na pytanie „Czy Pani/Pan zgadza się z wyznaczonym obszarem rewitalizacji na terenie Gminy (po delimitacji), który obejmuje fragmenty obszarów w miejscowościach Unisław i Raciniewo?” 100% ankietowanych osób odpowiedziało – **TAK**.
4. Na pytanie „Czy Pani/Pan zgadza się z wyznaczonym celem głównym rewitalizacji: Pobudzenie rozwoju gminy poprzez aktywizację gospodarczą i społeczną mieszkańców?” 100% ankietowanych udzieliło odpowiedzi – **TAK**.
5. Na pytania dotyczące zatwierdzenia projektów/przedsięwzięć z listy podstawowej i uzupełniającej, zawarte w Programie Rewitalizacji, we wszystkich przypadkach 100% ankietowanych osób udzieliło odpowiedzi – **TAK**.

Bardzo istotnym elementem współpracy z lokalną społecznością, w odniesieniu do działań rewitalizacyjnych, jest także zaplanowany system monitoringu realizacji przedsięwzięć i projektów.

W tym celu najpóźniej 2 miesiące po uchwaleniu niniejszego Programu Rewitalizacji, Wójt Gminy Unisław powoła do życia Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji (ZRPP), którego skład i zasady funkcjonowania, również poddano konsultacjom społecznym. Udział w zespole zapewniony jest przedstawicielom różnych grup interesariuszy. Wybór kandydatów odbędzie się pod nadzorem władz gminnych, na specjalnym spotkaniu elekcyjnym. Kwestie dot. Zespołu Rewitalizacyjnego szczegółowo omówiono w rozdziale 13 niniejszego dokumentu.

12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W niniejszym rozdziale przedstawiono szacunkowe planowane poziomy wydatków związane z realizacją przedsięwzięć/projektów przewidzianych w Programie Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023. Zestawienie sporządzono formie tabelarycznej zgodnej z wzorem znajdującym się w Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 22. Projekty główne (podstawowe) – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt	Typ projektu	Przedsięwzięcie	Podmiot/y realizujący/e projektu	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działania SZOOP RPO	Poddziałania SZOOP RPO	ZINTEGROWANE
							%	zł	Źródki publiczne			Źródki prywatne			
									EFFR	EFS	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Miejscowość Unisław	I kw. 2017r. - I kw. 2019r.	1. Adaptacja budynku mieszkalnego na budynek biurowo-usługowy dla potrzeb Inkubatora Przedsiębiorczości w miejscowości Unisław	G, S		Gmina Unisław	1 000 000,00	85	850 000,00	850 000,00		150 000,00		7.1		2

I kw. 2017r.	2. Wsparcie lokalnych przedsiębiorców	S	Gmina Unisław	330 000,00	85	280 500,00	280500,00	49500,00	11.1			
I kw. 2019r.	na starcie											

Źródło: Opracowanie własne

*S - społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T – techniczny

Tabela 23. Projekty uzupełniające –szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFRR	EFS	Inne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Miejscowość Unisław	1	S, PF	Renowacja zabytkowego budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Unisławiu	3 000 000,00	2 550 000,00		450 000,00	
	2	S, T	Budowa budynku mieszkalnego dla wychowanków Domu Dziecka w Unisławiu	910 000,00	773 500,00		136 500,00	

	3	S	Podniesienie umiejętności dzieci i młodzieży poprzez organizację specjalistycznych zajęć muzycznych i robotycznych	100 000,00		85 000,00	15 000,00	
	4	S	Prowadzenie na terenie gminy Unisław świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia i opieki	294 117,00		249 999,45	44 117,55	
	5	S	Wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Unisław	342 000,00		290 700,00	51 300,00	
	6	S	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez organizację zajęć komputerowych	50 000,00		42 500,00	7 500,00	
	7	S	„Złota jesień dla Seniora” – utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych na terenie gminy Unisław	700 000,00		595 000,00	104 000,00	1000,00
	8	T	Przebudowa ulicy Reja w Unisławiu	400 000,00			400 000,00	
	9	T	Przebudowa ulicy Kwiatowej w Unisławiu	170 000,00			170 000,00 (PROW i środki własne)	
	10	S	Przeciwdziałanie strukturalnemu bezrobociu – stworzenie animatora lokalnej społeczności	700 000,00		595 000,00	105 000,00	
	11	S	Zajęcia rozwijające przedsiębiorczość i zaradność życiową wychowanków	20 000,00			20 000,00	
	12	S	„Dzienny opiekun szansą powrotu na rynek pracy” - wdrożenie pozainstytucjonalnej opieki dziennej nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie gminy Unisław	900 000,00		765 000,00	135 000,00	

Źródło: Opracowanie własne

*S - społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T – techniczny

13. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Rewitalizacja jest procesem złożonym, który poprzez swoje skomplikowanie wymaga szczególnych działań logistycznych związanych z nadzorowaniem realizacji zapisów Programu. W związku z tym Władze Gminy Unisław, tworząc program zadbały o efektywny sposób materializacji zapisów Programu Rewitalizacji, wprowadzając odpowiednie narzędzia zarządzania.

Dlatego też na początkowych etapach tworzenia Programu Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023, powołano do życia Zespół do spraw opracowania Programu Rewitalizacji (ZOPR). Koordynatorem zespołu był Wójt Gminy Unisław, który zarządzał, monitorował oraz korygował na bieżąco działanie zespołu.

Schemat 5. Zespół ds. Opracowania Programu Rewitalizacji (ZOPR)

Źródło: Opracowanie własne

Z chwilą uchwalenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Unisław na lata 2016-2023 Zespół do spraw Opracowanie Programu Rewitalizacji zostanie rozwiązany, a w jego miejsce zostanie powołany Zespół ds. Realizacja Programu Rewitalizacji dla Gminy Unisław. Głównym koordynatorem będzie Wójt Gminy Unisław, który przejmie obowiązki związane z:

- monitoringiem stałym, koncentrującym się na nadzorowaniu wszelkich działań przyczyniających się do realizacji celów niniejszego dokumentu. Działalność ta obejmować będzie również nadzorowanie bieżących prac pozostałych członków zespołu. Nadzorowanie harmonogramu czasowego oraz finansowego określonego we wcześniejszych pracach nad Programem Rewitalizacji;
- raportowaniem, w oparciu o konieczność opracowywania sporządzania sprawozdania zawierającego informacje w zakresie wskaźników stanu kryzysowego (wraz z podaniem wartości aktualnej, wartości bazowej oraz wyjaśnieniem w przypadku, gdy analizowane wskaźniki stanu kryzysowego będą wskazywały na niską efektywność prowadzonych działań rewitalizacyjnych) co najmniej raz na 2 lata;
- koordynowaniem wszelkich prac wdrożeniowych związanych z realizacją przedsięwzięć opisanych w Programie Rewitalizacji dla Gminy Unisław na lata 2016-2023;
- aktualizacją Programu Rewitalizacji w przypadku braku efektów związanych z realizacją przedsięwzięć, czy też zmieniającą się sytuacją na terenie Gminy Unisław;
- organizacją konkursów mających na celu wyłonienie wykonawców przedsięwzięć infrastrukturalnych, związanych z realizacją Programu Rewitalizacji;
- współpracą z beneficjentami Programu w celu utrzymania dialogu i zapewnienia partycypacji społecznej na etapie realizacji procesu rewitalizacji na obszarze Gminy Unisław.

Wsparciem dla Wójta Gminy Unisław będzie asystent w postaci pracownika Urzędu Gminy zajmujący stanowisko dotyczące pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej. Zakres jego obowiązków będzie obejmował min.:

- poszukiwanie danych związanych potrzebnych do Sprawozdań oraz bieżącego monitoringu potwierdzających efekty realizacji Programu Rewitalizacji;
- udział w pracach związanych z konstruowaniem co najmniej raz na dwa lata sprawozdań oceniających stopień realizacji założeń Programu Rewitalizacji;
- wyłanianie podmiotów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć zapisanych w niniejszym dokumencie;
- udział w spotkaniach partycypacyjnych z beneficjentami Programu Rewitalizacji podczas jego realizacji.

W celu zapewnienia pełnej partycypacji społecznej już po przyjęciu programu Rewitalizacji dla Gminy Unisław na lata 2016-2023 w skład zespołu wejdą również mieszkańcy, przedsiębiorcy i inne podmioty działające na terenie Gminy. Wybór kandydatów pozostałych członków Zespołu ds. realizacji programu rewitalizacji zostanie poprzedzony zbieraniem kandydatur przez minimum 21 dni. Ogłoszenie dotyczące naboru zostanie zamieszczone na stronie internetowej Gminy Unisław oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy. Wybór nastąpi w z góry określonym terminie w miejscu do tego przeznaczonym, a kandydacie zostaną wybrani większością głosów na wyżej opisanym spotkaniu elekcyjnym. Poza wyżej wymienionymi działaczą będą pozostali członkowie Zespołu Realizacji Programu Rewitalizacji oraz pracownicy odpowiednich referatów Urzędu Gminy Unisław. Pozostali członkowie ZRPR będą prowadzić działalność doradczą i opiniotwórczą w odniesieniu do prac głównego koordynatora.

Proces koordynacji zarządzaniem realizacją zostanie zapewniony dzięki spotkaniom informacyjnym organizowanym przez głównego koordynatora Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji, w terminach dogodnych dla wszystkich podmiotów współuczestniczących w procesie realizacji założeń Programu Rewitalizacji dla Gminy Unisław na lata 2016-2023. Poza sprawozdaniami tworzonymi co najmniej raz na dwa lata, podmioty podległe głównemu koordynatorowi będą przedstawiać raporty z realizacji okresowej.

14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany otoczenia PR

Zgodnie z Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, monitoring jest kluczowym elementem w fazie realizacyjnej Programu Rewitalizacji. W niniejszym rozdziale zostanie omówiony sam proces kontrolujący oraz nadzorujący postępy prac związanych z realizacją Programu Rewitalizacji Gminy Unisław na lata 2016-2023.

Podmiotem odpowiedzialnym za przeprowadzenie monitoringu oraz ocenę będzie Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji (ZRPR) zapewniający kontrolę obywatelską nad PR, omówiony szerzej w rozdziale 13 niniejszego opracowania. W skład ZRPR wejdą przedstawiciele władz samorządowych Gminy Unisław wraz z wydelegowanym pracownikami Urzędu Gminy oraz wybrani podczas spotkania elekcyjnego przedstawiciele mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych i innymi podmiotów funkcjonujących na terenie gminy. Schemat działań dotyczących monitorowania realizacji Programu Rewitalizacji przedstawiono na schemacie zamieszczonym poniżej.

Schemat 6. Schemat działań dotyczących monitorowania realizacji Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Co bardzo istotne ZRPR będzie stanowił forum współpracy i dialogu lokalnej społeczności z władzami samorządowymi w zakresie ewaluacji Programu Rewitalizacji w trakcie całego okresu jego realizacji (sprawozdanie – ocena – aktualizacja), a także pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji zostaną określone przez Wójta Gminy Unisław w drodze zarządzenia najpóźniej w ciągu 2 miesięcy od uchwalenia PR, w oparciu m.in. o wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Sposób wyłaniania członków ZPR - zgłoszeni kandydaci, spełniający ustalone wymogi, wybierani będą większością głosów na zapowiedzianym spotkaniu elekcyjnym (**współdecydowanie**).

Realizacja/wdrażanie PR i jego bieżące monitorowanie/ewaluacja będzie się odbywać minimum raz na 2 lata przy udziale interesariuszy z wszystkich grup (w tym osób/podmiotów, korzystających ze wsparcia/projektów w ramach PR, w sposób:

1. pośredni - poprzez opracowanie i opiniowanie przez ZRPR raportów z monitoringu/ewaluacji wdrażania PR i udział ZRPR w wypracowywaniu optymalnych przedsięwzięć naprawczych/usprawniających wdrażanie PR,
2. bezpośredni - poprzez:
  - aktywny udział w realizacji projektów w ramach PR,
  - udział w badaniach dotyczących wdrażania PR (badania ciągłe i badania okresowe).

W przypadku ewentualnej konieczności aktualizacji Programu Rewitalizacji - w uzasadnionych przypadkach, w tym na bazie wyników monitoringu/ewaluacji - może być on zmieniony (zaktualizowany) na wniosek:

- Wójta
- min. 2/3 członków ZRPR,
- min. 300 przedstawicieli grup interesariuszy z OR.

15. Ocena oddziaływania na środowisko

Podczas opracowywania Programu Rewitalizacji Władze Gminy Unisław wystąpiły do odpowiednich instytucji w sprawie uzyskania decyzji o konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, określającymi jakie dokumenty wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko; Dz. U. 2016 poz. 353.)

W piśmie z dnia 13.05.2016 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wydał decyzję WOO.410.174.2016.KB, stwierdzającą brak konieczności sporządzenia SOOŚ, ze względu na fakt iż realizacja założeń przesłanego Programu Rewitalizacji nie powinna znacząco oddziaływać na środowisko naturalne. Spójna w charakterze decyzja została wydana przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy w piśmie z dnia 04.05.2016r. (znak: NNZ.9022.1.201.2016).

16. Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach (miejscowościach).....	23
Tabela 2. Liczba ludności w latach 2009-2015	24
Tabela 3. Produkcyjność mieszkańców Gminy Unisław	24
Tabela 4. Analiza SWOT dla Gminy Unisław.....	26
Tabela 5. Uproszczony sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego.....	28
Tabela 6. Analiza wskaźnikowa negatywnych zjawisk występujących w sferze społecznej dla poszczególnych miejscowości Gminy Unisław	30
Tabela 7. Udział bezrobotnych w ludności ogółem w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	31
Tabela 8. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na tym obszarze	31
Tabela 9. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	32
Tabela 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.....	33
Tabela 11. Analiza występowania na terenie Gminy Unisław negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.....	35
Tabela 12. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 1 na mapie Unisławia).....	41
Tabela 13. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 2 na mapie Unisławia).....	41
Tabela 14. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 3 na mapie Unisławia).....	42
Tabela 15. Działki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji (obszar 4 na mapie Unisławia).....	42
Tabela 16. Analiza bezrobocia na obszarze rewitalizacji Gminy Unisław.....	43
Tabela 17. Analiza struktury produkcyjności obszarów rewitalizacji	45
Tabela 18. Wskaźniki realizacji celu głównego Programu Rewitalizacji	57
Tabela 19. Projekty/przedsięwzięcia główne (podstawowe).....	59
Tabela 20. Projekty/przedsięwzięcia uzupełniające.....	62
Tabela 21. Projekty zrealizowane w ramach polityki spójności 2007-2013 na obszarze rewitalizacji Gminy Unisław.....	78
Tabela 22. Projekty główne (podstawowe) – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	89
Tabela 23. Projekty uzupełniające –szacunkowe ramy finansowe	90

17. Spis schematów i wykresów

Schemat 1. Stan kryzysowy, jako koncentracja występowania negatywnych zjawisk społecznych	5
Schemat 2. Uproszczony sposób wyznaczania obszaru rewitalizacji	37
Schemat 3. Sposób opracowywania celu głównego rewitalizacji dla Gminy Unisław	56
Schemat 4. Obszary tematyczne na których realizowana była partycypacja obywatelska (społeczna).....	80
Schemat 5. Zespół ds. Opracowania Programu Rewitalizacji (ZOPR).....	92
Schemat 6. Schemat działań dotyczących monitorowania realizacji Programu Rewitalizacji	95

Wykres 1. Wyniki badań ankietowych – ilość osób mających wejść w skład ZRPR	84
Wykres 2. Wyniki badań ankietowych – długość kadencji członków ZRPR.....	85
Wykres 3. Wyniki badań ankietowych – sposób wyłaniania członków ZRPR	85
Wykres 4. Wyniki badań ankietowych – grupy społeczne mające wejść w skład ZRPR.....	86

18. Spis map

Mapa 1. Położenie Gminy Unisław na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiatu chełmińskiego.....	22
Mapa 2. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Unisław	36
Mapa 3. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Unisław.....	39
Mapa 4. Obszar rewitalizacji po ostatnim etapie delimitacji – miejscowość Unisław.....	40
Mapa 5. Plan miejscowości Unisław.....	50

19. Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Nieruchomość zlokalizowana przy ul. Lipowej 48 w Unisławiu	34
Zdjęcie 2. Zajęcia warsztatowe, które odbyły się podczas spotkania konsultacyjnego	82
Zdjęcie 3. Zajęcia warsztatowe, które odbyły się podczas spotkania konsultacyjnego	82